

DOI: 10.18039/ajesi.1615317

Benefit from Family in Cultural Heritage Education According to Social Studies Teachers¹

Elif INANLI², HaticeTÜRE³

Date Submitted: 08.01.2025

Date Accepted: 14.06.2025

Type⁴: Research Article

Abstract

Cultural heritage includes cultural elements that people have created, accumulated and transferred to future generations from past to present. Taught in primary and secondary schools, the social studies course covers subjects related to cultural heritage over a broad range of content and remains as one of the basic courses in which cultural heritage education will be carried out while family, which is the very first institution where we obtain our knowledge about culture, is also an important resource that can be used in cultural heritage education within the scope of social studies course. This research aims to reveal the opinions and experiences of social studies teachers regarding family participation in cultural heritage education in the social studies course. Basic qualitative research design was adopted in the study. Participants of the study consisted of twenty social studies teachers working in secondary schools in Eskisehir in the 2021-2022 educational year. The research data were collected using semi- structured interview technique and analysed through deductive analysis. As a result of the research, social studies teachers ensuring family participation in cultural heritage education for teachers, students and families it turned out that they were of the opinion that there would be various benefits. Moreover, it has also been revealed that social studies teachers' think that it will have various benefits for teachers, students and families, and will contribute to the creation of an effective and fun learning environment. Social studies teachers have stated that they do various activities in and out of school with the participation of families for cultural heritage education. In line with the results obtained from the research, it can be recommended to create awareness among families and teachers about ensuring family participation in cultural heritage education in social studies course and to carry out practical researches by ensuring family participation in cultural heritage education in social studies course.

Keywords: cultural heritage, family participation, social studies

Cite: İnanlı, E. & Türe, H. (2025). Benefit from family in cultural heritage education according to social studies teachers. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 15(2), 553-592. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1615317>

¹This study is derived from the first author's master's thesis and was presented as an oral presentation at the International Education Congress/EDUCONGRESS 2023.

² Administrative Secretary, Beykoz University, School of Vocational Studies, Türkiye, elif.inanli.92@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2533-304X>

³ Assoc. Prof. Dr., Anadolu University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Türkiye, haticeture@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3118-2997>

⁴ This research study was conducted with Research Ethics Committee approval of Anadolu University, dated 29.06.2021 and issue number 80561

DOI: 10.18039/ajesi.1615317

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Kültürel Miras Eğitiminde Aileden Yararlanma¹

Elif İNANLI², Hatice TÜRE³

Gönderim Tarihi: 08.01.2025

Kabul Tarihi: 14.06.2025

Türü⁴: Araştırma Makalesi

Öz

Kültürel miras geçmişten günümüze insanların oluşturduğu, biriktirdiği ve gelecek nesillere aktardığı kültürel unsurları kapsamaktadır. İlkokul ve ortaokulda okutulan içeriğinde geniş biçimde kültürel mirasa yönelik konulara yer verilen sosyal bilgiler dersi kültürel miras eğitimi gerçekleştirilecek temel derslerden biridir. Kültüre ilişkin bilgilerin ilk edinildiği kurum olan aile sosyal bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirilen kültürel miras eğitiminde yararlanılabilecek önemli bir kaynaktır. Bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasına yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüş ve deneyimlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmada temel nitel araştırma deseni benimsenmiştir. Araştırmanın katılımcıları 2021-2022 öğretim yılında Eskişehir iline bağlı ortaokullarda görev yapmakta olan 20 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmuştur. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler tümdengelim analiz ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasının öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere çeşitli yararları olacağı, etkili ve eğlenceli öğrenme ortamı oluşmasına katkı sağlayacağı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitimine yönelik ailelerin katılımıyla okulda ve okul dışında çeşitli etkinlikler yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanması konusunda aileler ile öğretmenlerin bilgilendirilmesi ve sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanarak uygulamaya dayalı araştırmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: aile katılımı, kültürel miras, sosyal bilgiler

Atıf: İnanlı, E. & Türe, H. (2025). Sosyal bilgiler öğretmenlerine göre kültürel miras eğitiminde aileden yararlanma. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 15(2), 553-592. <https://doi.org/10.18039/ajesi.1615317>

¹Bu çalışma, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiş olup International Education Congress/EDUCONGRESS 2023'te sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Yükseköğretim Sekreteri, Beykoz Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Türkiye, elif.inanli.92@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2533-304X>

³ Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkiye, haticeture@anadolu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3118-2997>

⁴ Bu çalışma Anadolu Üniversitesi'nin 29.06.2021 tarih ve 80561 sayılı Etik Kurul Onayı alınarak gerçekleştirilmiştir.

Giriş

Toplumların değerlerini, inançlarını, geleneklerini, göreneklerini, yaşam ve davranış biçimlerini yansıtan kültür, toplumda birlik ve bütünlük sağlayan en temel ve önemli bir unsurdur. Türk Dil Kurumu tarafından kültür “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak ifade edilmektedir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2024). Geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlayarak toplumların sürekliliğini sağlayan ve bireylerin kimlik gelişimini etkileyen kültür, (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı [UNDP], 2020) insan topluluklarının birbirleri ile ilişkileri ve doğa ile mücadelesi sonucunda elde ettiği maddi ve manevi kazanımlar şeklinde de ifade edilmektedir (Avcıkurt, 2015). Toplumun hafızasını oluşturan unsurları içeren kültürel miras, “atalarımızdan miras olarak bugüne kadar gelmiş olan bireysel ve toplumsal anlam yükleyerek korumayı seçtiğimiz, insanoğlunun iletişiminin ve davranışının eserleri ve ifadeleridir” (Hereduc, 2005). Kültürel mirasa yönelik unsurlar toplumların inançları, yaşam biçimleri, gelenek ve görenekleri gibi çoğu konuda geçmişte yaşamış toplumlarla ilgili bilgi sahibi olunmasını sağlamakta ve toplumların geleceğine ışık tutmaktadır (Sezer, 2017). Kültürel miras; bu bakımdan gelecek nesillere aktarılacak daima korunması ve sürdürülmesi gereken önemli unsurları içinde barındırmaktadır (Çulha Özbaş, 2009). Kültürel miras, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurulmasını sağlamakta ve bir değer niteliği taşıyarak insanların yaşamını zenginleştirmektedir (İstanbul Proje Koordinasyon Birimi [İPKB], 2014). Kültürel mirasın devamlılığı, gelecek nesillere eğitim ile aktararak sağlanmaktadır (Kafesoğlu, 2007). Başka bir ifade ile kültürel birikimin ve kültürel miras unsurlarının gelecek nesillere aktarılması kültürel miras eğitimi ile gerçekleştirilmektedir.

İlkokul ve ortaokulda okutulan, içeriğinde geniş bir biçimde kültürel mirasa yönelik konulara yer verilen sosyal bilgiler dersi, etkili bir biçimde kültürel miras eğitimi gerçekleştirilecek temel derslerden biridir. Sosyal bilgiler dersi içeriğinin kültüre ilişkin zengin bilgiler sunan antropoloji, tarih, sosyoloji, coğrafya gibi sosyal bilimlere ait konulardan oluşması, dersin kültürel miras eğitime yönelik önemini ortaya koymaktadır. Nitekim 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda Türk kültürü ve tarihini oluşturan temel öğelerin öğrencilere kavratılarak millî bilinç oluşturulması, kültürün korunması ve gelecek nesillere taşınmasının önemi vurgulanırken (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018) 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda öğrencilerin sosyal bilgiler dersi ile “*Türk milletinin insanlığın ortak mirasına katkılarını, Türk tarihini, kültürünü, millî ve manevi değerlerimizi bilen ve yaşayan ortak kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi konusunda sorumluluk sahibi bireyler olmaları*” amaçlanmaktadır (MEB, 2024). Sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen kültürel miras eğitimi ile öğrenciler, yaşadıkları çevrenin tarihsel geçmişi ve önemi konusunda bilgi ve farkındalık kazanmaktadır.

Sosyal bilgiler dersinde öğrenmelerin somutlaştırılmasında ders dışı etkinliklerle öğretim sürecinin zenginleştirilmesi önemli görülmektedir (Çepni ve Kılcan, 2019). Aileler çocukların kültüre ve kültürel mirasa ilişkin bilgi edindiği ilk kaynaklar olup evde, okulda ve okul dışında çeşitli uygulamalarla kültürel miras eğitiminde çocuklarının öğrenme süreçlerine katkı sağlayabilmektedir (Şimşek ve Tanaydın, 2002). Bu bakımdan aileler tarafından çocukların kültürel miras eğitiminde desteklenmesi önemlidir. Nitekim okulda öğrenilenlerin evde desteklenmesi, öğrenmenin sürdürülebilirliği ve kalıcılığı bakımından önemli görülmektedir (Öztürk vd., 2021). Sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde kalıcı öğrenmelerin sağlanması için öğrencilerin aktif olmasını sağlayacak yöntem ve tekniklerin kullanılması

gerekliliği ifade edilmiştir (Ferguson ve Pye, 2004). Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde ailelerden yararlanılmasına ve kültürel miras eğitimine ailelerin katılımıyla gerçekleştirilebilecek farklı uygulamalara yer verilmesi gerekliliği alanyazında vurgulanmaktadır (Özdemir, 2019; Türe, 2022).

Problem Durumu

Küreselleşmeyle birlikte bilimsel ve teknolojik gelişmeler, toplumların sahip olduğu kültürel zenginliklerin yavaş yavaş unutulmasına sebep olmaktadır. Bu durumda kültürel bir tek tipleşme yaşanması durumu ile karşı karşıya kalınmaktadır (Çulha Özbaş, 2009). Ayrıca teknolojinin hızla ilerlemesi erken yaşta kültürel kimlikleri oluşturan çocukların kendi kültürünü öğrenmesini ve içselleştirmesini etkilemektedir (Biricik, 2022). Bu bağlamda kültürel mirasın eğitim ile gelecek kuşaklara aktarılması önemli bir gereklilik olarak görülmektedir (Haddad, 2014). İnsanların yaşadıkları süre içerisinde geçmiş birikimlerinden faydalanarak geliştirdikleri ve gelecek nesillere aktararak kalıcılıklarını sağladıkları maddi ve manevi unsurlar kültürel mirası meydana getirmektedir (Çankaya, 2006). Kültürel miras, geçmiş ve gelecek nesiller arasında iletişimi sağlayarak bireyin ait olma duygusuna ve toplumsal kimliğini inşa etmesine katkı sağlayan önemli bir değer olarak ifade edilmiştir (Kiper, 2004). Kültürel mirasın niteliğinin korunmasında ve sürekliliğinin sağlanarak gelecek kuşaklara aktarılmasında planlı bir biçimde gerçekleştirilecek kültürel miras eğitiminin önemli bir gereklilik olduğu söylenebilir. Kültürel miras eğitimi, öğrencilerde yaşadıkları toplumun kültürel mirasına ilişkin bilinç ve farkındalık kazandırılarak, topluma aidiyet duygusu hissetmelerinin sağlanması açısından oldukça önemlidir (Halaç ve Demir, 2017).

Sosyal bilgiler, öğrencilere kültürel miras konusunda bilgi, duyarlılık ve farkındalık kazandırılarak, kültürel mirasın geleceğe taşınmasına katkı sağlayan önemli bir derstir (Çulha Özbaş, 2009). Sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen kültürel miras eğitiminin etkili olması için okul içi ve okul dışında çeşitli uygulamalardan yararlanılabilir. Sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa ilişkin konuların kalıcı ve anlamlı öğrenmeler sağlanarak aktarılması ve öğrencilerin okulda öğrendiklerinin yaşamlarına yansıtılabilmesinde aile katılımı uygulamalarından yararlanılabilir. Ayrıca toplumun en küçük ve önemli yapı taşlarından birini oluşturan ailelerin kendi kültürel unsurlarını, sosyal bilgiler dersi kapsamında paylaşmasının öğrenciler için oldukça faydalı olacağı söylenebilir (Deveci, 2008; Türe, 2020; Türe ve Deveci, 2021). Sosyal bilgiler dersinde iş birliği ve etkileşime dayalı olarak gerçekleştirilen uygulamalarda hem ailelerin hem de öğrencilerin kültürel mirasa ilişkin bilgi edinmesi, farkındalık ve duyarlılık kazanması sağlanabilecektir. Nitekim sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasının öğrencilerin kültürel değerleri içselleştirmesi, kültürel mirasa yönelik farkındalık ve duyarlılık kazanması ile ailelerin gelişimlerine de olumlu yansıtacağı ifade edilmektedir (Hill ve Taylor, 2004). Sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa ilişkin konuların aile katılımı ile gerçekleştirilmesi, öğrencilerin kendi kültürel kimliklerini tanımalarını ve yaşadıkları toplumla bağ kurmalarını kolaylaştırır. Nitekim aile katılımı, çocukların kültürel öğeleri yalnızca bilgi düzeyinde değil, yaşam deneyimi yoluyla da içselleştirmelerine katkı sağlar. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımının sağlanmasının, kültürü oluşturan ve kültürün geleceğe taşınmasında önemli rolü olan aileden eğitim sürecinde yararlanmanın öğrencilere ve ailelere kalıcı kültürel deneyimler sağlayacağı düşünülmektedir.

Alan yazında kültürel miras eğitime yönelik gerçekleştirilen çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Öğrencilerin kültürel mirasa ilişkin algı ve görüşleri ile farkındalık düzeylerini

belirleyen çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Gürdoğan Bayır ve Çengelci Köse, 2019; Köroğlu Yıldırım ve Avcıkurt, 2018; Levy, 2016). Öğretmen adaylarının kültürel mirasla ilgili görüşlerini ve farkındalıklarını belirleyen çeşitli araştırmalar da bulunmaktadır (Akpınar ve Genç, 2017; Ablak vd., 2014; Hovater, 2007; Selanik Ay ve Kurtde Fidan, 2013; Tosun ve Çalışkan, 2020). Bunun yanı sıra çeşitli branşlarda görev yapan öğretmenlerin kültürel mirasa yönelik görüşlerini ele alan çalışmalar bulunmaktadır (Avcı ve Memişoğlu, 2016; Azrak ve Yalçinkaya, 2020; Gimenez vd., 2008; Kafol, Dena, & Znidarsic, 2015; Lee & Bang, 2011; Mustak, 2017; Öztürk vd., 2021; Srivastava, 2015; Yalçinkaya, 2015). Ayrıca alan yazında öğretim programları ve ders kitaplarında kültürel miras konularına yer verilme durumlarının incelendiği çalışmalar bulunmaktadır (Çengelci, 2012; Gürkan, 2015; Jančić & Hus, 2018; Karakuş, 2017; Pehlivan, 2015; Taşdemir, 2018).

Alan yazında konuyla ilişkili araştırmalar incelendiğinde eğitim sürecinde aileden yararlanmanın önemi ve gerekliliğinin vurgulanmış olduğu görülmektedir. Aile katılımının öğrencilerin akademik başarı ve motivasyon düzeylerine etkilerini inceleyen çalışmalar yer almaktadır (Castro, vd., 2015; Çiftçi ve Bal, 2015; Doğan, 2018; Jeynes, 2005; Wilder, 2014). Bu kapsamda aile katılımına yönelik ailelerin görüşlerini (Çıkar, 2019; Çıkar ve Aslan, 2022; Kaçan vd., 2020; Rejuso, 2021; Vural ve Kocabaş, 2016) ve öğretmenlerin görüşlerini belirleyen araştırmalara ulaşılmıştır (Argon ve Kıyıcı, 2012; Kılıç, 2010; Toran ve Özgen, 2018). Sosyal bilgiler dersinde aile katılımına yönelik öğretmen ve aile görüşü alan (Deveci, 2008) ve sosyal bilgiler dersinde aile katılımı ile değer eğitimi gerçekleştirilmesi konusunda öğretmen görüşlerinin belirlendiği çalışma bulunmaktadır (Ballı 2022). Troncale (2011) tarafından yapılan çalışmada ise aile ve toplumun sosyal bilgiler dersine hangi yollarla entegre edileceğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Demir ve Şenyurt (2022) çalışmasında 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde aile ile yapılan inceleme gezilerinin etkili olma durumu incelemiştir. Ayrıca alan yazında sosyal bilgiler dersinde aile katılımının nasıl sağlanabileceğini uygulamaya dayalı olarak ortaya koyan çalışma bulunmaktadır (Türe ve Deveci, 2021).

Aile ve kültürel miras ilişkisinin önemi alan yazında belirtilmekte (Deveci, 2008; Türe, 2020; Türe ve Deveci, 2021) fakat sosyal bilgiler dersinde kültürel miras konularının öğretiminin aile katılımı ile gerçekleştirilmesi ile ilgili bir çalışma bulunmadığı görülmektedir. Sosyal bilgiler dersi ile öğrenci hayata hazırlandığı için sosyal bilgiler öğretmenlerinin derste kültürel unsurlardan yararlanması ve bu konuda araştırmalar yapılmasının gereklilik olduğu ifade edilmektedir (Deveci, 2009, s.4). Sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasın korunması, sürdürülebilirliğinin sağlanarak yeni kuşaklara aktarılmasında aile katılımından yararlanılabilir. Sosyal bilgiler öğretmeni, dersin uygulayıcısı olarak sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanması konusunda önemli role sahiptir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime aile katılımı sağlaması, etkili öğretim gerçekleştirilerek öğrencilerin okulda öğrendiklerini yaşamıyla bütünleştirmesine, çeşitli değer ve becerileri geliştirmesine katkılar sağlayabilir. Bu doğrultuda araştırma kapsamında sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına ilişkin görüş ve deneyimlerinin ortaya konulması ile bu araştırmanın alan yazına ve yapılacak olan çalışmalara katkı sağlaması umulmaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamada dersin uygulayıcısı olarak sosyal bilgiler öğretmenlerine çeşitli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri, öğrencilere kültürel mirasa yönelik bilgi, bilinç ve farkındalık kazandırmanın yanı sıra, aile katılımlı uygun öğrenme ortamları tasarlayarak ve öğrencilere rol model olarak bu sürece anlamlı katkılar sunmaktadır. Bu nedenle, araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin, kültürel miras eğitiminde önemli bir unsur olan aile katılımına ilişkin görüş ve deneyimlerinin incelenmesinin anlamlı olduğu düşünülmektedir. Sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimini aile katılımıyla ilişkilendiren çalışmaya rastlanmamıştır. Alanyazında, öğretmenlerin deneyimlerine dayalı olarak ailelerin kültürel miras eğitimine nasıl dâhil edilebileceğine ilişkin sınırlı sayıda çalışma bulunduğu görülmektedir. Bu yönüyle araştırmanın, mevcut çalışmalardan farklı olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine odaklanması ve bu doğrultuda kültürel miras eğitiminde aile katılımına dair uygulamalara ışık tutması bakımından alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasına ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüş ve deneyimlerini incelemektir. Bu temel amaca bağlı olarak araştırmada yanıt aranan sorular şu biçimdedir:

- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimine aile katılımının sağlanmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdikleri uygulamalar nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdikleri uygulamalarda karşılaştığı güçlükler nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimine aile katılımının sağlanmasında öğretmenler ile ailelere düşen görev ve sorumluluklara ilişkin görüşleri nelerdir?
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirilebilecek uygulamalara ilişkin önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma deseni, katılımcılar, verilerin toplanması, verilerin analizi, etik ve inandırıcılık açıklanmıştır.

Araştırma Deseni

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasına yönelik görüşlerini ve deneyimlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmada temel nitel araştırma deseni benimsenmiştir. Nitel araştırmalarda olay ve olguların bütüncül bir yaklaşım ve gerçekçi bir bakış açısı ile ortaya konulması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021 s.39). Nitel araştırma sosyal hayatın akışı içindeki olgulara odaklanan ve bu olguları kendi içinde herhangi bir değişime uğratmadan inceleme uğraşı olarak ifade edilmektedir (Maxwell, 2008). Nitel araştırma desenlerinden biri olan temel nitel araştırma deseninde de bireylerin deneyimlerini ve yaşamlarını nasıl anlamlandırdıkları noktasından hareket edilmektedir. Temel nitel araştırma deseninde amaç bireylerin yaşantı ve deneyim ile oluşturdukları bu anlamların ortaya çıkarılmasını ve yorumlanmasını içermektedir (Merriam, 2018 s. 23). Araştırmada da kültürel miras eğitiminde önemli rollere sahip sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamaya ilişkin görüşü ve bu konudaki deneyimleri anlaşılmalı çalışılmıştır. Böylece kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasına ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkılarak anlamlar ortaya konulmaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

Katılımcılar

Nitel araştırmalarda katılımcıların belirlenmesinde araştırmacının araştırdığı probleme ilişkin en doğru bilgiyi ve konunun en iyi anlaşılmasını sağlayacak kişileri seçmek temel amaçtır (Yağar ve Dökme, 2018, s. 4). Bu araştırma katılımcısı sosyal bilgiler öğretmenlerinin belirlenmesinde de amaçlı örneklem yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik yönteminde, araştırılan durum veya incelenen olgularla ilgili farklılıkları içeren temaları bulup ortaya çıkarmak hedeflenmektedir (Neuman, 2014). Bu araştırmada maksimum çeşitlilik kriterleri sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklı mesleki deneyime sahip olması ve farklı sosyoekonomik düzeyde okullarda görev yapıyor olması biçiminde belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmada farklı sosyoekonomik düzey okullarda görev yapan ve farklı mesleki deneyime sahip olup araştırmaya katılmaya gönüllü olan sosyal bilgiler öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma katılımcısı olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin isimleri kodlarla belirtilmiştir. Araştırmaya 12 kadın, 8 erkek olmak üzere 20 sosyal bilgiler öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaşları 32 ile 55 arasındadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ortaokullarında sosyal bilgiler dersini yürütmekte olup 14'ü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 4'ü Tarih Bölümü, 2'si Tarih Öğretmenliği mezunu olup sosyal bilgiler öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki deneyim süreleri 8 ile 26 yıl arasında değişmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların sosyoekonomik düzeyleri, öğretmenlerin görüşlerine göre belirlenmiştir. Bir başka deyişle sosyal bilgiler öğretmenleri görev yaptıkları okulların bulunduğu bölge ve öğrenci velilerinin ekonomik durumlarını dikkate alarak görev yaptıkları okulların sosyoekonomik düzeyi ile ilgili görüş belirtmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinden; 8 öğretmen orta, 7 öğretmen üst ve 5 öğretmenin de alt düzey sosyoekonomik düzey bölgede yer alan okullarda görev yapmaktadır. Öğretmenlerden 5'i yüksek lisans, 15'i lisans mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırmalarda yaygın biçimde kullanılan veri toplama tekniklerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Temel nitel araştırma deseninde tasarlanan bu araştırmada, katılımcıların görüşlerine, deneyimlerine ve bakış açılarının belirlenmesine olanak tanıdığı için veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşmeden yararlanılmıştır (Merriam, 2018). Yarı yapılandırılmış görüşmeler, görüşme sırasında katılımcıların araştırmacıya verdiği cevaplardan hareketle konuyu derinleştirme olanağı tanımaktadır. Bu teknikte araştırmacı tarafından önceden hazırlanan görüşme soruları, katılımcılara esnek biçimde sorulabilmektedir (Ekiz, 2009, s. 63).

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmuştur. Veri toplama aracının birinci bölümünde araştırmanın amacına ilişkin bilgiler sunulmuştur ve katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki deneyimi biçiminde kişisel bilgilerini içeren maddelere yer verilmiştir. Veri toplama aracının ikinci bölümü yarı-yapılandırılmış görüşme sorularından oluşmuştur.

Araştırmada kullanılan görüşme formunun oluşturulmasında ilk olarak araştırmacı tarafından alan yazından yararlanarak taslak görüşme formunda yer alan 14 soru hazırlanmıştır (Argon ve Kıyıcı, 2012; Atıkan, 2022; Avcı ve Memişoğlu, 2016; Azrak ve Yalçinkaya, 2020; Çıkar, 2019; Çıkar ve Aslan, 2022; Deveci, 2008; Gimenez, Guiz & Listan, 2008; Kafol, Dena & Znidarsic, 2015; Kaçan, Dönmez ve Kimzan, 2020; Kılıç, 2010; Lee &

Bang, 2011; Mustak, 2017; Öztürk, Güngör ve Ogelman, 2021; Rejuso, 2021; Srivastava, 2015; Toran ve Özgen, 2018; Türe, 2020; Türe ve Deveci, 2021; Vural ve Kocabaş, 2016; Yalçinkaya, 2015). Bu görüşme sorularına yönelik sosyal bilgiler eğitimi ve kültürel miras eğitimi alanlarında araştırmalar yapan üç akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda sorular sıralanarak araştırmaya uygun olmayan birbirine benzer nitelik taşıyan beş soru çıkarılmıştır. Görüşme formuna dokuz soruyla son hali verilmiştir. Ayrıca görüşme sorularının dilbilimsel açıdan incelenmesi için bir Türkçe öğretmenin ve yüksek lisans eğitimine devam eden iki sosyal bilgiler öğretmenin de görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen görüşme sorularının anlaşılabilirliğini ortaya koymak amacıyla araştırmacı bir sosyal bilgiler öğretmeni ile pilot görüşme uygulaması gerçekleştirmiştir. Pilot görüşmede soruların anlaşılır olduğu görülmüştür. Son biçimi verilen görüşme sorularından yararlanarak araştırma kapsamında 20 sosyal bilgiler öğretmeni ile birebir görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinde ilk olarak sosyal bilgiler öğretmenleri ile iletişime geçilerek araştırmaya katılmaya istekli olan öğretmenlerden görüşme için randevu alınmıştır. Görüşmeler yapılmadan önce sosyal bilgiler öğretmenlerine araştırmanın amacına yönelik bilgi verilmiş olup çevrimiçi ortamda gönüllü katılım formu paylaşarak yazılı ve sözlü onay alınmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmenleri ile görüşmelere başlamadan önce de öğretmenlere çalışmanın amacı açıklanarak, görüşme süreci ve detayları hakkında öğretmenler bilgilendirilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleriyle gerçekleştirilen görüşmeler 17.02.2022 ile 22.09.2022 tarihleri arasında yapılmış olup görüşme süreleri yaklaşık 15 ile 40 dakika arasındadır. Yapılan görüşmelerin toplam süresi 512 dakikadır. Görüşmeler sosyal bilgiler öğretmenlerinin onayı alınarak bilgisayar ortamında kayıt altına alınmıştır.

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler tümdengelim analiz temel alınarak çözümlenmiştir. Tümdengelim analizin amacı araştırma sonunda ortaya çıkan verileri açıklamak, anlamlandırmak temalar ve kodlar oluşturarak ilişkileri ortaya çıkararak yorumlamaktır. Analiz süreci araştırma sürecinde ortaya çıkan verilerin, daha önce belirlenen araştırma soruları temel alınarak belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içermektedir. Tümdengelim analizinde katılımcı görüşlerinden sıklıkla doğrudan alıntılara yer verilmektedir. Ayrıca tümdengelim analizinde elde edilen veriler sistematik olarak düzenleme yapılarak betimlenmektedir. Veriler neden-sonuç çerçevesinde irdelenmekte ve temalarla ilişkilendirilerek yorumlanmaktadır. Tümdengelim analizinde analiz için bir çerçeve oluşturma, verilerin kodlanması, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamaları ile gerçekleştirilebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021 s.244).

Analiz İçin Bir Çerçeve Oluşturma

Tümdengelim analizi ile araştırma verileri daha önceden belirlenmiş kavramsal çerçeveden yola çıkılarak oluşturulmuş kod ve tema listeleri üzerinden yapılabilmektedir. Bu

araştırma da araştırmının amacını oluşturan sorular analiz için çerçeve olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda her bir araştırma sorusu araştırmının bulgularında bir temayı oluşturmuştur.

Verilerin Kodlanması

Bu aşamada oluşturulan çerçeveye dayalı olarak araştırmada elde edilen verilerin kodlanması ve verilerin detaylı olarak incelenerek anlamlandırmasını kapsamaktadır. Oluşturulan kodlamaların bir bütün olarak kendi içinde anlamlı olması gerekmektedir. Katılımcı öğretmenlerle yapılan görüşmelerden elde edilen ses kayıtları önce yazılı metinler haline getirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen yazılı hale dönüştürülmüş verilerin ses kayıtları ile tutarlılığı hakkında uzman desteği alınmıştır. Yazılı metne dönüştürülen veriler ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir ve kodlanmıştır. Araştırma kodlarının oluşturulmasında katılımcıların görüşlerinden ve alan yazından yararlanılmıştır. Kodlanan veriler araştırma amaçları doğrultusunda oluşturulmuş temalara uygun olarak sınıflandırılmıştır.

Bulguların Tanımlanması ve Yorumlanması

Araştırmada belirlenen temalar ile araştırma sonucunda ulaşılan kodlar düzenlenerek bulgular bölümünde tanımlanmış ve yorumlanmıştır. Araştırmada her bir temaya yönelik oluşturulan kodlar şekillerle sunulmuştur. Araştırmının verileri, sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılar sunularak anlaşılır bir biçimde tanımlanmaya ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bulguların tanımlanması aşamasında araştırmaya katılan tüm sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

İnandırıcılık ve Etik

Araştırmının etiğini sağlamak amacıyla ilk olarak Anadolu Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'ndan 29.06.2021 tarihinde 80561 protokol numarası ile onay alınmıştır. Etik kurul izninden sonra Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden araştırma izni alınmıştır. Araştırmının veri toplama sürecinde, görüşme öncesinde araştırmının amacı ile ilgili bilgiler ve Öğretmen Gönüllü Katılım Formu öğretmenlerle paylaşılmıştır. Öğretmenlere araştırmının gizlilik esasları çerçevesinde yapılacağı, kişisel bilgilerinin kimseyle paylaşılmayacağı, isimlerinin yerine kod isimlerin kullanılacağı, görüşme dökümlerinin sadece bilimsel amaçlar için kullanılacağı, talep etmeleri durumunda verilerle ilgili ekleme veya çıkarma yapabilecekleri bildirilmiştir.

Nitel araştırmalarda araştırmının inandırıcılığını, aktarılabilirliğini ve tutarlılığını sağlamak amacıyla da çeşitli çalışmalar yapılmaktadır (Kılınç vd., 2017). Bu araştırmının inandırıcılığını sağlamak için uzman görüşü alma, görüşme verilerinden doğrudan alıntılar sunma ve katılımcı teyidi alma biçiminde çalışmalar yapılmıştır (Creswell, 2013). Bu araştırmada da inandırıcılığı sağlamaya yönelik araştırmının görüşme sorularının oluşturulması ve verilerin kodlanması aşamalarında uzman desteği alınmıştır. Araştırmacı ve uzman verilerin bir kısmını ayrı ayrı kodlamış ve yaptıkları kodlamaları karşılaştırmıştır. Katılımcılara, görüşmeden elde edilen verilerin yazılı metne dönüştürülmesi sonrasında görüşme dökümlerini inceleyebileceği bilgisi verilmiştir ve araştırma verilerine ilişkin katılımcı teyidi alınmıştır. Araştırma verileri katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar sunularak açıklanmıştır.

Nitel araştırmaların sonuçlarının genellenmediği ancak benzer durumlarda ve koşullarda uygulanabilir olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda araştırmacının sistematik bir biçimde betimlenerek aktarılabilirliğinin sağlanması önemli görülmektedir (Stringer, 2008, s.50). Bu araştırma verileri de sistematik bir biçimde ve ayrıntılı betimlenmiş olup araştırma raporu açık ve anlaşılır olacak şekilde oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacının tutarlılığını sağlamaya yönelik araştırmacının tüm sürecinde iki sosyal bilgiler eğitimi uzmanının incelemesi sağlanmıştır. Uzman incelemesi sonucunda araştırmacının tüm bölümlerinin birbiri ile tutarlı bir yapıda olduğu belirtilmiştir (Kılınç vd., 2017).

Bulgular

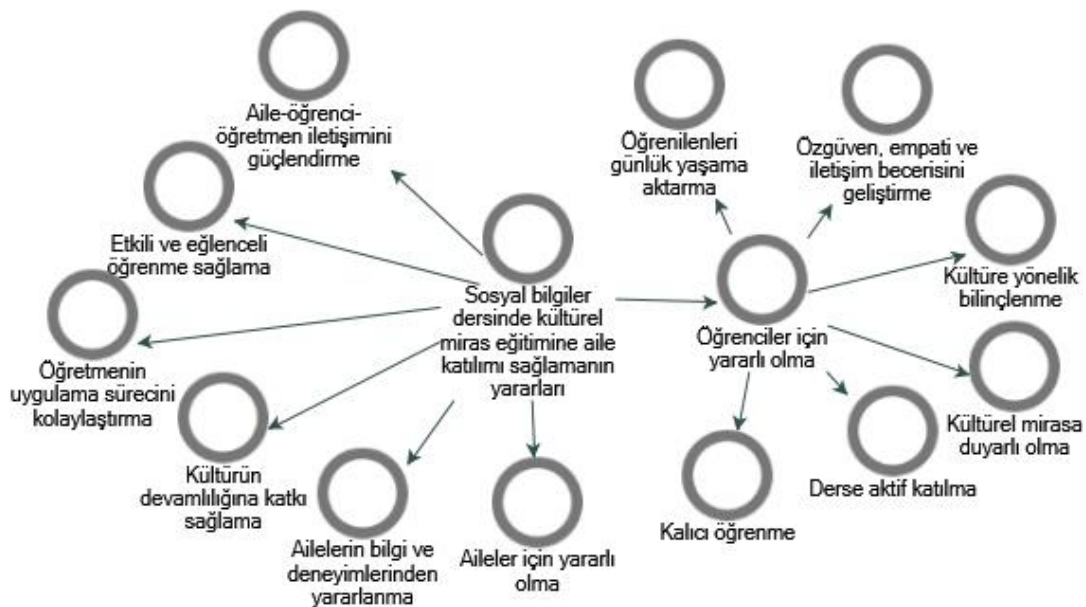
Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular araştırma sorularına uygun biçimde beş başlıkta açıklanmıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlanmasına İlişkin Görüşleri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının çeşitli yararlar sağladığı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1

Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlamanın Yararları

Sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının öğrencilere çeşitli yararları olduğunu ifade etmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö3, Ö4, Ö6, Ö13, Ö14 ve Ö18, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencilerin kalıcı öğrenmesini destekleyeceğini

vurgulamıştır. Öğretmenlerden Ö18 buna yönelik görüşünü bir örnekle şu sözlerle ifade etmiştir: *“Bazen biz derste, kültürel mirası tam anlamıyla aslında anlatamıyoruz. Daha büyük anneanne, babaanne geldiğinde onlar siyah beyaz fotoğrafları, köy düğünleri, keşkek yapımı bunları anlatılabilir. Bunlarla daha kalıcı bir öğrenme olacağını düşünüyorum.”*

Öğretmenlerden Ö13 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencilerin derse aktif katılımlarına olumlu yönde katkı sağlayabileceği yönündeki görüşünü şöyle örnekle ifade etmiştir:

Hiç söz hakkı almak istemeyen öğrenci bile orada bir yöresel bir yemek konusu gündeme geldiğinde veya bayramlar konuşulduğunda söz alıp bir şeyler söylemek istiyor. Özellikle yabancı uyruklu öğrencilerimiz düğünlerinin nasıl yapıldığını veya bayramlarda neler yaptıklarını, annesinin hangi tarz yemekler yaptığını orada anlatıyor. Böylece öğrencilerde aktif katılım sağlanıyor.

Ö13 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencilerin özgüven gelişimine katkı sağladığına yönelik görüşünü *“Özellikle derse katılmayan öğrenciler parmak kaldırıyorlar. Bu da güzel bir durum tabi ki özgüvenleri geliyor derse katıldıkça.”* şeklinde belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö17 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının öğrencilerde empati becerisini geliştirdiğini de şöyle ifade etmiştir: *“Aile çok önemli. Ben hep şunu söylüyorum, yaşadığımız coğrafyada perdeyi kaldırdığımız andan itibaren sosyal bilgileri görebilirsiniz diyorum ben çocuklara. Aileden bu kültürü, kültürel mirası ve değerleri aldığımız zaman tarih bilinci olan tarihsel empatiyi bilen öğrenciler oluyor.”*

Öğretmenlerden Ö4 ve Ö13 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrenciler için ilgi çekici olacağına vurgu yapmıştır. Ö13 bununla ilgili *“Tabi ki öğrenciler açısından çok iyi oluyor, çünkü dersi daha zevkli hale getiriyor, onların derse ilgisini artırıyor.”* şeklinde görüş belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö2 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini, iletişim becerilerinin ve özgüvenlerinin gelişimini sağladığını *“Aile katılımıyla yapılan kültürel miras etkinliklerinde tiyatro yapan öğrenciler de oluyor, şiirler okuyorlar ve çoğunu kendileri hazırlıyorlar. Bir anlamda sadece ders değil öğrenciler özgüven, iletişim becerisi gibi birçok yeterlik kazanıyor.”* şeklinde ifade etmiştir. Ö7, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının öğrenciyi bilinçlendireceğini *“Sosyal bilgiler dersi ile kültürel öğeleri öğreniyorlar hem de araştırıyorlar, işin içine aileyi de katarsak eğer ailenin de ben kültürel unsurları bildiğini düşünmüyorum. Ailenin katılımı ile öğrenciye bilinçlendirme sağlanıyor.”* sözleriyle ifade etmiştir.

Öğretmenlerin çoğu, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanması ile kültürel mirasa duyarlılıklarının artacağını vurgulamıştır. Öğretmenlerden Ö20 *“Öğrencinin kültürel miras konusuna duyarlılığını ve ilgisini arttıracaktır.”* ifadesiyle kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencinin kültürel mirasa yönelik duyarlılığını artıracığını belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö2, Ö3, Ö4 ve Ö11 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlama konusunda ailenin ilk kültürel bilgi ve deneyim sağlanan yer olmasına dikkat çekmiş ve ailenin kültürel deneyimlerinden yararlanılmasına olanak sağlayacağını böylece derste öğrenilenlerin günlük yaşama yansımaya olanak sağladığını ifade etmiştir. Ö3 görüşünü şöyle *“Aile çok önemli. Aile katılımı sağlamak kültürel mirasın öğrencilerce benimsenmesini ve günlük hayatlarına yansımalarını sağlayacaktır.”* Ö11 buna yönelik görüşünü *“Çocuklara bizzat kendi yaşadıklarını, deneyimlerini anlatıyorlar. Çocuklar da bunun önemini daha iyi kavramış olur ve bu şekilde kuşaktan kuşağa kültürel aktarım sağlanmış olur”* sözleriyle belirtmiştir.

Öğretmenlerden Ö4 ve Ö13 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının ailenin kültürel deneyimlerinden faydalanılarak kuşakların birbirini daha iyi anlamasına olanak sağlayarak, böylece aile-öğrenci iletişiminin güçlenmesine de katkı sağlayacağını vurgulamıştır. Buna yönelik Ö4 şöyle görüş belirtmiştir:

Anne baba ve çocukların birbirine tecrübesini aktarması, o kuşakların birbirini daha iyi anlayabilmesi açısından yararı olabilir. Çünkü artık gittikçe bu teknoloji çağında kuşakların birbirinden kopuşunu görüyoruz. Eskiye dair çok fazla bilgileri yok. Yani kültüründen koptuğunu anlıyorsunuz her geçen gün, evet bu anlamda ailelerden yararlanılabilir. Ailelerin kültürel deneyimlerini ve bilgi birikimini aktarması çok güzel olabilir, iletişimlerini iyi etkiler, güçlendirir.

Öğretmenlerden Ö6 ve Ö16 kültürel miras eğitime aile katılımını sağlamanın aile ile öğretmenin iletişimine katkı sağlayarak ailenin okul ve toplumla bütünleşmesine olanak vereceğine işaret etmiştir. Ö6 bu görüşünü şu cümlelerle sıralamıştır:

Ailenin de kendini ifade etmesi, değerlerini paylaşması, toplumla ve okulla bütünleşmesi, diğer öğrencilerle ve öğretmenle daha samimi ve daha bütünleşmiş bir hale gelmesi konularında faydaları olacaktır. En azından ailenin okulla bütünleşmesi bir takım kültürel değerlerin okulda anlatılması, ailelerin gelip bunları ve kendini ifade edebilmesi, varsa birtakım belki sıkıntıları, çekinceleri bunların aşılması açısından faydaları olacaktır.

Öğretmenlerden Ö14 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencilerin ailenin kültürel bilgi birikiminden yararlanabilmesine olanak sağladığını şöyle ifade etmiştir: *“Geçmişteki Türk kültürüne ait bir olayla ilgili bir şey sorduğumuz zaman çocuk gidip bunu dedesinden baba annesinden öğrenebiliyor. Bu şekilde aileler öğrencilere kültürel bilgi anlamında destek sağlayabilir.”*

Sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının ailelere çeşitli yararları olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerden Ö13 ailelerin kültürel miras eğitime katılmalarının çocuklarıyla iletişimlerini güçlendireceğini ve iyi zaman geçirmelerini sağlayacağını *“Ailelerin çocukları ile iletişimi güçlü olur, daha kaliteli vakit geçirebilirler diye düşünüyorum”* şeklinde belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö1 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın ailelerin kişisel gelişimine katkı sağlayacağını şu sözleriyle dile getirmiştir:

Ebeveynler de kendilerini olumlu yönde değiştirebilirler. Örneğin okuma kültürü ülkemizde az. Bu silsile şeklinde, zincir şeklinde gidebilir. Aileler okurlar ve kültürel değerlere bakarlar. Tatil kültürlerini bile değiştirebilirler bu yönde. Yani eğlenmeye değil de bu sene şuradaki tarihi evleri bir inceleyelim, fotoğraflarını çekelim, kültürünü araştıralım şeklinde yaklaşabilirler. Bu şekilde öğrenme konusunda da bir motivasyon ve farkındalık sağlanır.

Öğretmenlerden Ö18 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın ailelerde kültürel mirasa ilişkin farkındalık oluşmasına olumlu katkı sağladığına yaşadıkları bölgenin kültürel öğeleriyle ilgili örnekler vererek belirtmiştir:

Yeni yetişen nesil kozmopolit bir kültürle yetişiyor. Aslında aileler ve öğrenciler de Türk kültüründen biraz uzaklar. Yaşayışları, izledikleri filmler, hatta giyimine kadar uzaklar. Kültürel mirasa, onları daha çok özüne, Türk kültürüne geri döndürmek ve farkındalık yaratmak için aile katılımı çok güzel. Mesela biz İç Anadolu Bölgesi, Eskişehir'deyiz. Buradan örnek vereyim. Ailesinde hiçbiri Karadeniz kültürü veya Ege kültürünü görmüyor. Belki de televizyondaki yanlış şeylerden görüyor. Ama bu ünite de anlattığımızda Karadeniz'deki yemekler, halk oyunları, oynanan oyunlar örneklerle verdiğimizde

gerçekten dikkatlerini çekiyor. Sadece bulundukları bölgeye değil, Türkiye zaten bir kültür mozaığı, hepsinin tanıma alanında aileler için de çok faydalı olduğunu düşünüyorum.

Öğretmenlerden Ö1 ve Ö11 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın ailelerin desteğiyle öğrencilerin değerleri gündelik hayatla ilişkilendirilerek kültürün devamlılığına katkı sağlanabileceğini ifade etmiştir. Ö11 buna yönelik şöyle görüş bildirmiştir:

Gelenek görenekler kaybolmaya başlamış. Bayramlaşmalar azalmaya başladı ve çocuklardan bazıları bayramda hep tatile gidiyoruz diyorlar. Milli bayramları tatil olarak anlamaya başladılar. Büyüklerle konuşma şekli, örf adetler yavaş yavaş unutuluyor. Bunlar, o değer yargıları bizi biz yapan asıl kimliğimiz oluşturan unsurlar. Maddi ve manevi hepsi geçmişten bugüne geleneklerimiz, göreneklerimiz, adetlerimiz... Aileler tatilde, bayramda, çocuklarına bu kültürel mirasımızla da ilgili olan değerleri yaşatarak alışkanlık haline getirebilir.

Öğretmenlerden Ö8 ve Ö13 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamanın öğrencilerin aileden bilgi edinmesini sağladığına dikkat çekerek, aile katılımının sosyal bilgiler dersinde kültürel mirasa yönelik kazanımlara ulaşılmasına destek olacağını belirtmiştir ve Ö8 şu görüşlerle ifade etmiştir: *“Kültürel miras konusunda sosyal bilgiler dersinde vermeye çalıştığımız bilgi ve birtakım değerler ailede bir karşılık bulursa, aile de bunları destekleyecek şekilde davranırsa çok faydalı olacaktır. Aile katılımının yararı kazanımlarımızı gerçekleştirmek olur. Daha etkili öğretim yapabiliriz böylece.”*

Öğretmenlerden Ö7 ve Ö10 sosyal bilgiler dersinde aile ve öğrencinin kültürel miras eğitime katılımının eğlenceli bir öğrenme ortamı oluşturacağını ifade etmiştir. Ö7 buna yönelik görüşünü *“Ailenin katılımı ile öğrenciye bilinçlendirme sağlanıyor ve sınıf ortamında da aile ve çocuklarda öğrenme daha eğlenceli hale gelebilir.”* sözleriyle dile getirmiştir.

Öğretmenlerden Ö14, Ö13, Ö15 Ö19 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımının sağlanmasının öğretmenin uygulama sürecini kolaylaştıracağını düşünmektedir. Öğretmenlerden Ö15 buna yönelik görüşünü şu sözlerle ifade etmiştir:

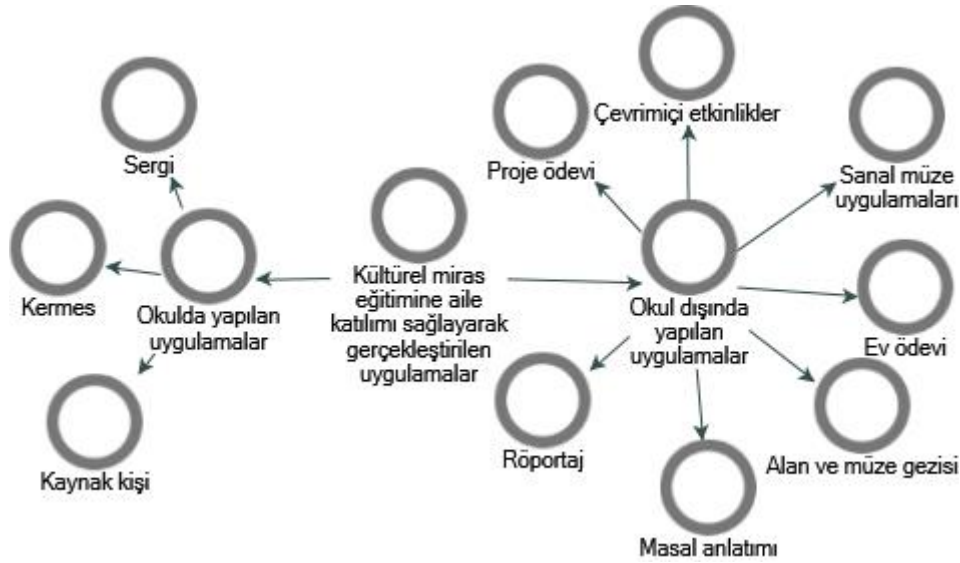
Öğretmen açısından olsa çok güzel olur. Çocuk derse hazır gelir. Çocuklar artık çok basit kelimelerin anlamlarını bilmiyorlar. Kültürel mirası aileden öğrenerek gelmiş olsalar, öğretmenin işi çok daha kolay olacaktır. Çok daha akıcı gidecektir ders. Mesela geleneklerimiz göreneklerimiz olan askere uğurlama düğün ya da farklı bir örneği verin dediğimizde öğrenciler bunları ailede yaşadıkları için hemen anlatmaya, konuya dahil olmaya başlıyorlar. Kesinlikle öğretmenin işi kolaylaşacak.

Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlayarak Gerçekleştirdiği Uygulamalar

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlayarak okulda ve okul dışında çeşitli uygulamalar yaptığı ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Eğitimine Aile Katılımı Sağlayarak Gerçekleştirdiği Uygulamalar

Sosyal bilgiler öğretmenleri, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanarak okulda ve okulda dışında çeşitli uygulamalar gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö3, Ö14 ve Ö16 ailelerin gezip gördükleri çeşitli kültürel yerlerle ilgili bilgi ve deneyimlerini paylaşmak için aileleri kaynak kişi olarak okula davet ederek etkinlik yaptıklarını belirtmişlerdir ve Ö14 görüşünü şöyle ifade etmiştir: *“Çeşitli yerleri gezip gören aileler oluyor, sınıfa davet ederek gittiği yerdeki kültürümüze olan yapılarla ilgili sunumlar yapıyor. Ayrıca kültürel mirasın olduğu yerlerde yaşayan ve buralara göç eden veliler tespit edilip derse katılarak velilere ve öğrencilere deneyim sağlanmış oluyor.”*

Ö3 sanatla ilgilenen ailelerle sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime yönelik etkinlik yaptıklarını şöyle açıklamıştır: *“Okulda ebru sanatı ile uğraşan bir aile var. Biz okulda bunu yaptık. Çocuklara o kişi yaparak göstererek çocuklara bu sanatı tanıttı. Bir velimiz kundura tamiri yapıyordu o da geldi okulda tamir yaptı. Bu şekilde uygulamalar yapıyoruz.”*

Öğretmenlerden Ö5, Ö10, Ö18 ve Ö19 aile katılımını sağlayarak gerçekleştirdiği uygulamalarda somut kültürel miras öğelerinden yararlandıklarını ifade ederek bu öğelerden oluşan bir sergi etkinliği de gerçekleştirdiklerini açıklamıştır. Ö10 buna yönelik görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

Aile katılımı ile yapılabilen, belki de yakın zamanda yaptığım için söylüyorum, küçük bir sergi yaptık. Evdeki kültürel mirasla ilgili eşyalardan oluşan bir sergi düzenledik. Somut kültürel mirasımız, eski kimlik belgeleri, kullanılan eşyalar, bundan belki 100 yıl öncesinden kalan bir tane tas gibi bunlardan oluşan güzel bir sergi düzenledik. Ailenin evinde bulunan eşyalarla sergi yaptık, onların çabasıyla oldu. Aileyi de mutlu eden bir etkinlik gerçekleştirdik.

Öğretmenlerden bazıları okulda ailelerin katılımı ile kermes etkinliği düzenlediklerini ifade etmişlerdir. Ö16 görüşünü şöyle ifade etmiştir: *“Her sene okulda bir kermes düzenliyoruz. Kermese aileler kendi yöresi ile ilgili yiyecekler, içecekler getirirler ve onların satışını yaparız. Böyle bir tanıtım ile aile katılımı söz konusu olabiliyor. Kendi bildiklerini yaptıkları için kendi yörelerinin kültürünü yansıtır.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu, kültürel miras ile ilgili yerlere ailelerin de katılımıyla alan ve müze gezisi etkinlikleri yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ö4 aile katılımı ile alan gezileri gerçekleştirdiğini *“Gezilere gidebiliyordu. Eskişehir’de Kurşunlu Camii, Odunpazarı ve Yazılıkaya’ya geziler düzenlemiştik ve veliler de gelmişti.”* şeklinde açıklamıştır. Öğretmenlerden Ö3 ise aile katılımını sağlayarak kültürel miras eğitime yönelik alan gezisi gerçekleştirdiğini şöyle ifade etmiştir: *“Alan gezileri düzenliyoruz. Sivrihisar ilçemize gezi yaptık. Oradaki kültürel mirasa ilişkin Ulu Camidir, saat kulesidir oradaki müzedir açık müze gibi yerleri gezdirdik. Yine Frig Vadisi’ne, Yazılıkaya geziler düzenledik. Bu geziye ailelerin katılımlarını sağladık.”* Ö20 kültürel miras eğitiminde aile katılımının sağlanması için müze gezilerinden yararlandıklarını *“Birçok yer var gezilebilecek. Biz Çağdaş Cam Sanatları Müzesine öğrencilerim ve gelmek isteyen aileleriyle gezi düzenleyebilmiştik.”* biçiminde ifade etmiştir.

Öğretmenlerden Ö16 aile katılımını sağlayarak gerçekleştirdiği uygulamalarda ev ödevlerinden yararlanarak aile ve öğrencinin birlikte araştırma yapmalarını, bunu video ile kaydedilerek okulda paylaşımlarını sağlayan içeren yaptıklarını şöyle açıklamıştır: *“Öğrencilerin aileleriyle bölgelerin özelliklerini, doğal tarihi mekanlarını, yemeklerini, giysilerini araştırıp slayt olarak sunması ya da video çekmesi gibi ödevler veriyorum. Evde hazırlanmış bir ödevi getirebiliyorlar ve bunun tanıtımı sınıfta yapılabilir.”* Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö11, Ö13 ve Ö17, kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamaya ilişkin edebi türlerden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Ö11, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde aile katılımına yönelik edebi türlerle ilgili ev ödevleri verdiğini şöyle ifade etmiştir:

Geçmişten bugüne geleneklerimiz, göreneklerimiz, adetlerimiz konularında destek alıyoruz, bunlar bizim için önemli. Kültür ve değerlerin sosyal bilgilerde aile katılımıyla öğrencide kalıcı olması sağlanıyor. Öğrencilerin ailelerine ‘Eski dönemlere ait ninniler, şarkılar var mı?’ şeklinde sorular sormalarını öğrenmelerini istiyoruz. Çok farklı yazılar geliyor, biz de öğreniyoruz.

Öğretmenlerden Ö19 ise kültürel miras eğitiminde aile katılımını sağlayarak gerçekleştirdiği uygulamalarda ailelerin günlük yaşamlarında kültürel özelliklerini yansıtan yemekleri çocuklarıyla yapmalarını ev ödevi olarak istediğini şöyle ifade etmiştir: *“Ailelere çocuklarına tatile gittiğinde yöresel bir yemeği yemelerini, örneğin muhlama, çiğ börek, laz böreği gibi yemekleri yedirmelerini tanıtmalarını istiyorum.”*

Öğretmenlerden Ö2 ve Ö15 aile katılımını sağlayarak gerçekleştirdiği uygulamalarda kültürel miras özelliklerini tanııtma amacıyla proje ödevlerinden yararlandıklarını belirtmiştir. Ö15 kültürel miras eğitime aile büyüklerinin katılım sağlayabilmelerine yönelik proje ödevleri verdiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

Ben proje ödevi verebiliyorum. Büyük dedeler anneanneler, babaanneler bu işe dahil olduğu zaman çok keyifli şeyler ortaya çıkıyor. Genelde görüntü kaydı almak da kolay olduğu için çocukların yaşadığınız köyün, çevrenin, şehrin gelenek görenekleri ile ilgili sorular hazırlamalarını ve aynı zamanda kamera kaydı almalarını sonrasında sınıfta sunulmasını istiyorum. Çocuklar çok keyif alıyorlar. Akıllı tahtalarımız var, orada açıyorlar, tüm sınıf izliyoruz ve aile katılımını da bu şekilde sağlayabiliyoruz.

Öğretmenlerden Ö5 ve Ö9 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime yönelik çevrimiçi etkinliklerden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö9 aile katılımını sağlayarak gerçekleştirdiği uygulamalardan çevrimiçi olarak ailelerle kültürel paylaşım yaptıklarını *“Bir öğrencimizin babası Denizlilydi. Çevrimiçi olarak uygun bir öğle arasında*

çocuklarımızı topladık, velilerimiz de çevrimiçi bağlandı. Denizli'deki kültürü bize anlattı, sohbet ettik, çocuklarımızın sorularını yanıtladı, çok da keyifli oldu.” sözleriyle belirtmiştir.

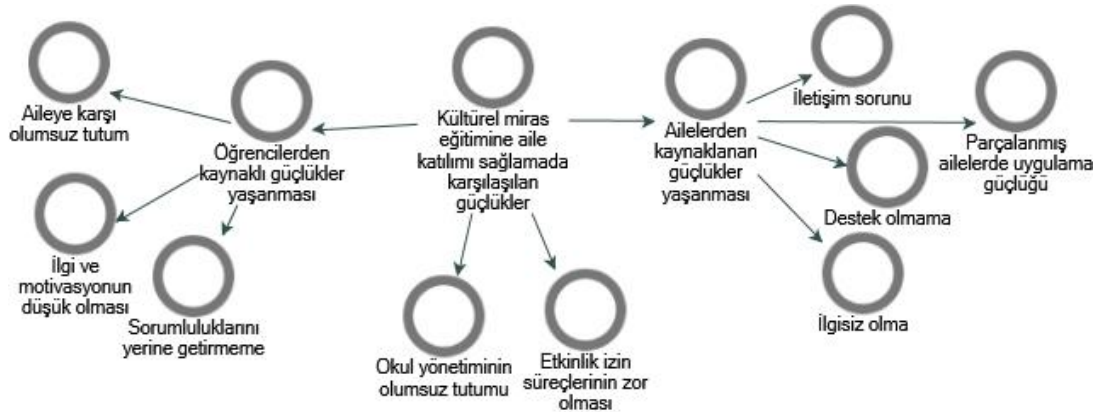
Öğretmenlerden Ö20 ve Ö5 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminin sağlanmasında teknoloji destekli sanal müze uygulamalarından yararlandıklarını belirtmiştir. Ö5 buna yönelik görüşünü *“Sanal müzelerin adreslerini tek tek öğrencilere gönderdim, bunları ailelerle birlikte yapmalarını istedim.”* sözleriyle ifade etmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kültürel Miras Eğitimine Aile Katılımı Sağlamada Karşılaştıkları Güçlükler

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamada bazı güçlükler yaşadığı ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4

Kültürel Miras Eğitimine Aile Katılımı Sağlamada Karşılaşılan Güçlükler

Öğretmenlerden Ö4, kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda etkinlik izin süreçlerinin zor olmasından kaynaklı zorluk yaşadıklarına şöyle dikkat çekmiştir: *“Bir gezi düzenlemek istediğinizde veya başka bir aktivite yapmak istediğinizde maddi sıkıntıyla birlikte belirli yerlerden izin almanız gerekiyor. Valilikten, MEB’den okuldan, öğrenci velilerinden tek tek baya uzun süreç olarak bu da zorlayabiliyor.”* Öğretmenlerden Ö2, Ö9 ve Ö11 kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda okul yönetiminin olumsuz tutumundan kaynaklı zorluk yaşadıklarına dikkat çekmişlerdir. Ö9 aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda idarenin olumsuz tutumlar sergilediğini şöyle ifade etmiştir: *“Bir program hazırlanabilir. Çok uzak yerlere gidelim demiyoruz yakın çevrede dahi bu zor olabiliyor. Mesela okul idaresi engellemiştii bir şekilde, eski köye yeni adet gibi yaklaşımlar da bulunmuştu.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerin çoğu, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda ailelerden kaynaklı çeşitli güçlükler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ö5 kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda aile desteğinin sınırlı olduğunu şöyle belirtmiştir:

Velinin uygulamalara katılımı gereksiz görmesi önemli bir sorun. Veli o noktada çok destek olmuyor. Veli ‘Şimdi ne gereği var, oraya gidip neden uğraşayım?’ şeklinde yaklaşımda. Farklı uygulamalar olduğu zaman ben diyordum çocuklara hani video kaydı alabilirsiniz. Ailenizi dinlediğiniz zaman bize iletebilirsiniz, akıllı tahtada gösterebiliriz. Veliler demiş ki

şimdi uğraştırmayın bizi, akşam akşam iş çıkarma bana demiş. Birkaç veli öyle olunca mesela yapamadık.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö9, Ö5 ve Ö20 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda ailelerin kültürel mirasa ilişkin ilgisiz olmasından kaynaklı güçlükler olduğunu dile getirmişlerdir. Ö9 ise görüşünü şu şekilde belirtmiştir:

Amaçsız bir şekilde bir yerleri gezen veli ve öğrenciler var. Sadece dağ, taş, heykel şekil gördüm. Gittikleri yeri önceden araştırmayıp neresi olduğunu bilmiyor. Veli eğer öğrencide merak ilgi uyandırır çok güzel olacak. Çünkü biz çocuklara zaten bu bilinci zor verebiliyoruz. Bilmeyen insan için çok zor. Evet çalıştığım okulun sosyoekonomik düzeyinin yüksek olduğunu söylememe rağmen aile katılımı uygulamaları az, çünkü ailede bilinç az.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö13 ve Ö19, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda parçalanmış ailelerin olmasının etkinliklerin uygulanmasını olumsuz etkileyeceğini ifade etmiştir. Ö13 buna yönelik görüşünü *“Yapılan uygulamaları parçalanmış ailede uygulamak zor. Annesi babası ayrılmış olan çocuklar annesiyle, babasıyla uygulama yapamadığı ve konuşamadığı için kötü hissediyor. Bunu bizler görüyoruz. O yüzden aileler işin içine katmak biraz güç olabilir.”* sözleriyle belirtirken Ö19 ise *“Parçalanmış aileler olabiliyor, eşler ayrı olduğu için katılımı olumsuz etkiliyor.”* sözleriyle kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda öğrencilerin ailelerinin ayrı olmasını uygulama yapmada bir güçlük olarak görmektedirler. Öğretmenlerden Ö14 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda öğrenci ve ailelerle iletişim sorunları yaşadıklarını *“Zaman zaman öğrencilerimizle aynı dili konuşamıyoruz, ya da ailelerimizde aynı dili konuşmadığımız zamanlar oluyor.”* şeklinde ifade etmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden bazıları, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamada öğrencilerden kaynaklı sorunlar da yaşadığını belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö16 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda öğrencilerin sorumluluklarını yerine getirmemesinin sorun oluşturduğunu şöyle ifade etmiştir: *“Öğrenci kaynaklı sıkıntılar yaşayabiliyoruz. Bazen görevini yerine getirmeme gibi veya verilen sorumluluğu önemsememe gibi problemler yaşayabiliyoruz.”*

Öğretmenlerden Ö5 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda öğrenciler için özellikle teknolojinin olumsuz etkisiyle kültürel mirasa ilişkin ilgi ve motivasyonlarının düşük olduğunu bir güçlük olarak vurgulamıştır:

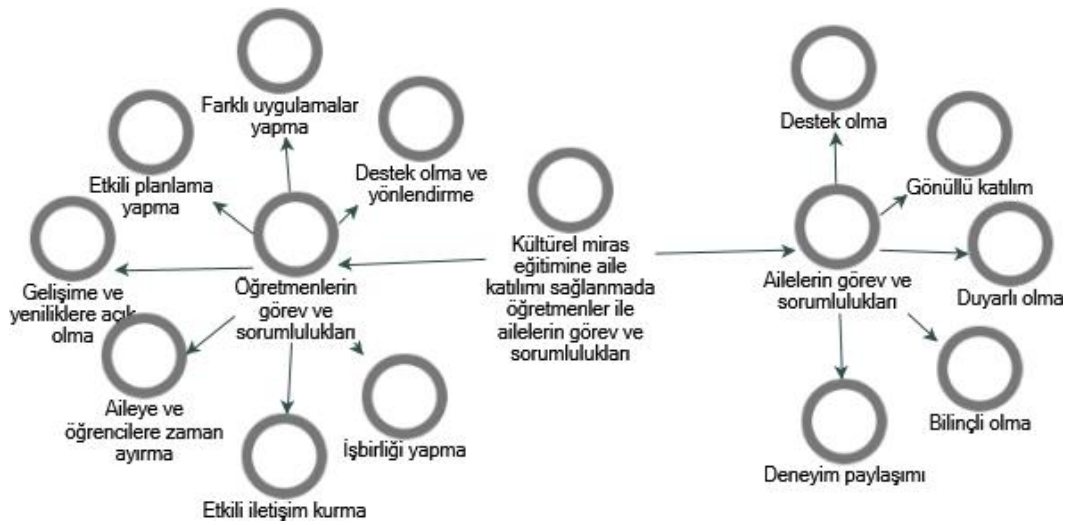
“Bilgisayar, tablet, telefon sürekli bunlarla birlikte olmaları kültürel miras konusunda da yozlaştırdı diyebiliriz. Çocuklar için kültürel miras, tarihi eser, yöresel kıyafet çok da önemli değil. Onun korunması gerektiği ya da öğrenilmesi gerektiği gibi o bilinçten çok uzaklaştılar artık. Müze veya gezi gibi uygulamaları da gereksiz buluyorlar. Kültürel değerlerin öneminin farkında değiller.”

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Göre Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlanmada Öğretmenler ile Ailelerin Görev ve Sorumlulukları

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamada öğretmenlere ve ailelere çeşitli görevler ve sorumluluklar düştüğü görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3

Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlamada Öğretmenler ile Ailelerin Görev ve Sorumlulukları

Öğretmenlerin çoğu, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamada öğretmenlerin ve ailelerin çeşitli görevleri ve sorumlulukları olduğunu ifade etmişlerdir. Ö6, Ö8, Ö16 ve Ö18 öğretmenlerin görevlerinin ailelere destek olma ve yönlendirme olduğunu vurgulamıştır. Ö6 görüşünü *“Sonuçta öğretmen koordine eden, planlayan, dersi uygulayan asıl unsur olduğuna göre, tabi ki öğrenci ve veliyi de destekleyecek. Öğretmen bunu planlamazsa desteklemezse aile dışarıdan gelip zorla ben derse katkı sunmak istiyorum demez.”* sözleriyle ifade etmiştir.

Ö16 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamada öğretmenlerin her durumu göz önünde bulundurarak etkili planlama yapması gerektiğini şöyle vurgulamıştır:

Öğretmenler olarak kendi sorumluluğumuzla ilgili birincisi aile katılımı etkinliklerini bir planlama yaparken sene başında ders planı oluştururken konu konu belirleyip planlanması gerekiyor. Hava şartları, o gün o zamanki durumlar, bayramlar, törenler. Her şeyi düşünerek ona göre konu bazlı planlama yapılması gerekiyor. Bu şekilde hem üniteyle ilişkilendirilmesi yapılır hem de daha önceden planlanması çok iyi olur.

Ö17 buna yönelik *“Uygulanabilir etkinlikler olmalı. Bölgeye, çevreye göre şekillendirilmeli, esnek olmalı. Merkez illerde imkân oluyor ama il merkezine köy veya uzak ilçesindeki bir öğrenci için bunu hiç yapamazsınız katılım sağlaması zor.”* sözleriyle ifade etmiştir.

Öğretmenlerden Ö6, Ö2, Ö13 ve Ö15 kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamada öğretmenlerin aile ve öğrencilerle etkili iletişim kurması gerektiğini belirtmişlerdir. Ö6 buna

yönelik görüşünü “*Öğretmen başta olmak üzere aile olarak öğrenciler olarak bu üç ayağın birlikte koordineli çalışması, sürekli iletişim halinde olması, karşılıklı olarak iş birliğine dayalı bir çalışma olması önemlidir.*” sözleriyle vurgulamıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö8, kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamada öğretmenlerin gelişime ve yeniliklere açık olması gerektiğini şu sözlerle vurgulamıştır: “*Öğretmenin kültürel miras öğelerini yerinde görmesi, istekli olması, kendini yetiştirmiş olması ve bakış açısının dünyaya açık olması lazım. Yani öğretmenin gelişime ve yeniliğe açık olması lazım.*”

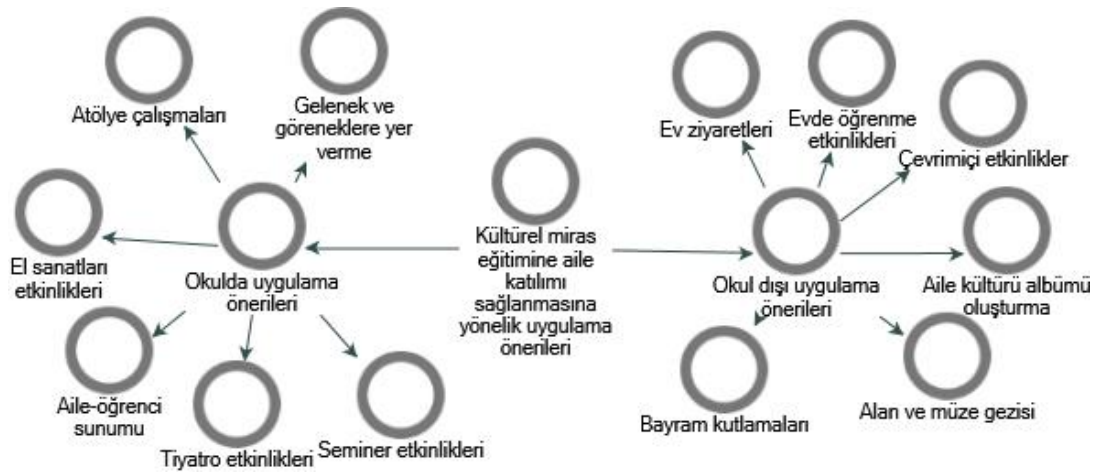
Öğretmenlerden Ö16 ve Ö14 kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamada öğretmenlerin aile katılımına yönelik farklı öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanması gerektiğini ifade etmiştir. Ö16 buna yönelik görüşünü “*Ailenin katılımını sağlamak için çeşitli yöntemler geliştirmek gerekir. Onların katılımını sağlamak, veli ile iş birliği içerisinde olmak, öğrencileri de işin içine dahil etmek dolayısıyla süreci çeşitlendirmek gerekir diye düşünüyorum.*” sözleriyle dile getirmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu, kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamada öğretmenlerin yanı sıra ailelere de çeşitli görev ve sorumluluklar düştüğünü ifade etmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö1, Ö5, Ö13 ve Ö6 kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasında ailelerin öğrenme sürecinde etkinliklere gönüllü katılım sağlamasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Ö1 buna yönelik görüşünü “*Etkinliklere katılma konusunda aileler istekli olmalı. İstekli, hevesli katılım sağlayabilirler. Bir araya gelip gönüllü katılım sağlamaları gerekiyor.*” sözleriyle dile getirmiştir.

Öğretmenlerden Ö19 kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlama konusunda çocuklarını bilinçlendirerek onlara model olmasının yanı sıra çocuklarının eğitim- öğretim sürecinde onları desteklemeleri gerektiğine yönelik görüşünü “*Ailelerin en önemli görevi bu bilinci oluşturmak ve öğrencilere kültürel aktarımda bulunarak çocuklarına bu anlamda örnek olmaları ve eğitimini desteklemeleri gerekiyor.*” biçiminde ifade etmiştir. Kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlama noktasında öğretmenlerden Ö4 çeşitli kültürel miras öğelerinden örnekler vererek ailelerin bu kapsamda bilinçli olması ve öğrencilerle kültürel deneyimlerini paylaşmaları gerektiğine şöyle dikkat çekmiştir: *Aileyi eğer içine katacaksak bu tabii en çok örf, adet, gelenekler bazında olur bence. Tarihi mirasımız ile ilgili ailenin çok bilinçli olması lazım. Geleneklerimiz göreneklerimiz, eski düşünlerimiz, yemeklerimiz gibi bütün kültürel öğeleri bilebilirler. Onunla ilgili kültürel paylaşımlarda bulunabilirler.*

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitimine Aile Katılımı Sağlanmasına Yönelik Önerileri

Araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanması konusunda uygulama önerileri ile öğretmenlere, ailelere, okul yönetimi ve karar vericilere yönelik çeşitli öneriler sunduğu ortaya çıkmıştır. Buna yönelik bulgular Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5**Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlanmasına Yönelik Uygulama Önerileri**

Öğretmenlerin çoğu, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik okulda ve okul dışında yapılabilecek uygulama önerileri sunmuştur. Öğretmenlerden Ö4, Ö6, Ö8, Ö11 ve Ö14 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik okulda yapılabilecek uygulama önerilerinde ailelerin okula davet edilip kültürel unsurlarla ilgili sunumlar yapabileceğini dile getirmiştir. Ö4 görüşünü şöyle açıklamıştır: *“Aileler kültürel deneyimlerini, bilgilerini çocuklarla paylaşabileceği bir sunum yapılabilir. Çevrelerinde aile büyüklerinden dedeleri nineleri özellikle geçmişten günümüze o yaşantılarını sunabilecekleri tecrübelerini aktarabilecekleri kişiler okula çağrılabilir. Onların deneyimlerinden ve bilgilerinden yararlanılabilir.”*

Öğretmenlerden Ö12, Ö14 ve Ö3 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik okulda el sanatlarına yönelik aile katılımlı uygulamalar yapılabileceğini dile getirmişlerdir. Öğretmenlerden Ö14 görüşünü şöyle açıklamıştır: *“Kültürümüzle ilgili el sanatlarımız konusuna da aile katılabilir. El sanatları olan işleme, dantel gibi şeyler yapabilirler. Çünkü bazı annelerimiz bunlarla ilgileniyor. Bunun yanında aile katılımıyla el sanatları, çini, hat vb yapmak burada dikkat çekici olabilir.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö12, Ö1, Ö10, Ö15 ve Ö16 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik yöresel halk oyunlarından yararlanarak uygulamalar yapılabileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerden Ö15 uygulama önerisini *“Halk oyunu olabilir veya eski geleneksel sokak oyunları gibi kültürel oyunlarımız oynanabilir.”* şeklinde dile getirmiştir. Ö5 ise sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik yapılabilecek uygulama önerilerinde kültür haftası adı altında etkinliklerle aile ve öğrencilerin buluşturulabileceğini *“Aileyi katacak etkinliklerle ilgili kültür haftası yapılabilir, böyle etkinliklerle aileyi okula çekmek gerekiyor. Örneğin her bölgenin farklı bir özelliği var. Yemeği, kıyafeti, oyunu her şey çok farklı. Kültür haftasında bunlar tanıtılabilir.”* şeklinde dile getirmiştir.

Öğretmenlerden Ö8 ve Ö4 sosyal bilgiler dersinde aile ve öğrencinin birlikte kültürel bir ürün ortaya çıkarabilecekleri atölyelerle ailenin katılımının sağlanabileceğini ifade etmiştir. Ö8 buna yönelik görüşünü şöyle açıklamıştır: *“Anne, baba ve çocuk kültürel mirasla ilgili ürünler ortaya koyabilirler. Bu ortamları sağlamak gerekiyor, atölye gibi. Böyle çalışmalar yapabilirler.”*

Bu onları bir araya getirecektir. Farklı bir deneyim olacaktır.” Öğretmenlerin çoğu ailelerle alan ve müze gezileri düzenlenebileceğini ifade etmiştir. Öğretmenlerden Ö3 görüşünü “Kültürümüzle ilgili okul dışında müzeler, alan gezileri veyahut da kültürel mirasla ilgili yerlere geziler düzenlenebilir.” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerden Ö9 ise kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik okul dışı olarak evde yapılabilecek uygulama önerilerinde ailelerin bilinçli bir şekilde sosyal medyadan yararlanabileceğine, çevrimiçi etkinlikler yapılabileceğine yönelik önerisini şöyle açıklamıştır: *“Sosyal medya günümüzde herkesin rahatlıkla ulaşacağı bir yerde. Sosyal medyada belgesel izleme olarak ailenin de katılımı ile evde uygulamalar gerçekleştirilebilir. Meraklı çocuklar var ama bu konuda eksik bilgilerle yardımcı olmaya çalışan anne babalar çok fazla. Bu konuda bir bilinç gerekiyor.”* Sosyal bilgiler öğretmenlerden Ö16, Ö4 ve Ö3 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik yapılabilecek uygulama önerilerinde aile ve öğrencinin bayram kutlamaları yapabileceğine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerden bazıları sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik evde yapılabilecek uygulama önerilerinde ev ödevleri ile öğrenci ve ailelerin birlikte yapabilecekleri broşür, kitapçık, afiş, maket yapımı gibi materyaller yapılabileceğini dile getirmiştir. Ö8 buna yönelik görüşünü şu şekilde açıklamıştır:

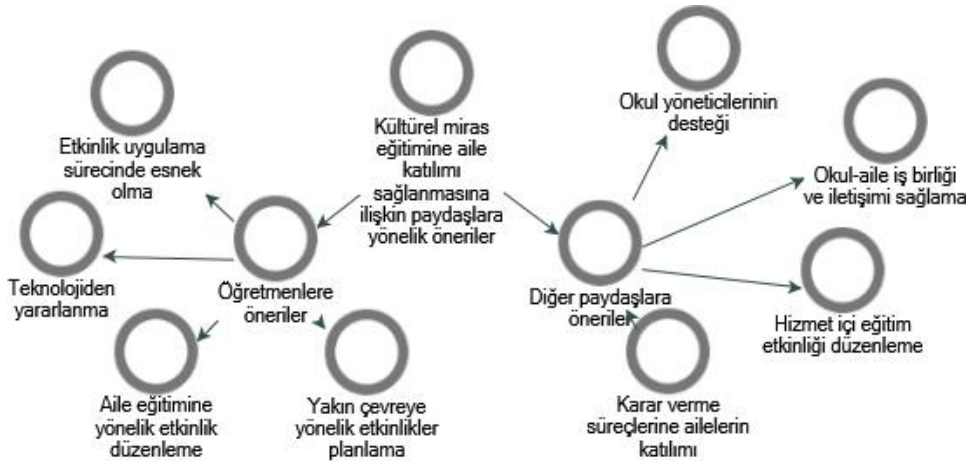
Kültürel mirasla ilgili kültürel mirasın korunması ile ilgili ortak çalışmalar yapabilirler. Öğretmen tarafından öğrencilere aile ile beraber yapabilecekleri birtakım ödevler ya da bir takım pratik uygulamalar verilebilir. Evde broşür, afiş ya da bilgilendirici birtakım kitapçıklar ev ödevleri olarak verilebilir, kültürel miras konusunda bunu okumaları ve araştırmaları istenebilir, birlikte yapabilirler.

Öğretmenlerden Ö15 ise sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik öğrencilerin aileyle kültür albümü oluşturulup okulda sunulabileceğine yönelik öneri sunmuştur: *“Ekonomik durumu daha iyi olan aileler çocuklarını gezdiriyor, tanıtıyor, gösteriyor. Aileyle öğrencinin gezdikleri yerlerle ilgili bir kültür albümü oluşturmaları sağlanabilir.”*

Öğretmenlerin çoğu, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına okul yönetimi ve karar vericilere yönelik öneriler sunduğu görülmüştür. Buna yönelik bulgular Şekil 6'da gösterilmiştir.

Şekil 6

Kültürel Miras Eğitime Aile Katılımı Sağlanmasına İlişkin Paydaşlara Yönelik Öneriler

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö6, Ö8, Ö9 ve Ö20 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasında öğretmenlere yönelik önerilerde öğretim programında kültürel miras unsurları öğrenci ve ailelerin gereksinimine göre şekillendirilerek etkinliklerin uygulanmasında esnek olunabileceğini belirtmiştir. Ö6 bunun hakkındaki görüşünü şöyle açıklamıştır:

Görev yaptığınız yörenin özelliklerine göre farklı kültürel miras unsurları vardır. Bunlar çeşitlidir, onlardan faydalanılabilir. Bu anlamda öğretmenin dikkatli bir şekilde gözlemesi, araştırması, aileyi tanınması, velilerle ve öğrencilerle de bu doğrultuda bir iş birliği yürütmesi gerekir. Sene başında yıllık planlarımızı hazırlarken de içerik olarak program esastır ama çevresel değerler de dikkate alınarak yapılabilir.

Öğretmenlerden Ö9 ise önerilerde programların planlanmasında yakın çevreden başlanması gerektiğini *“Kasabadan dışarıya çıkamamış çocuklar var, tabi bu çocukları biz Topkapı sarayına götürelim demiyoruz ama yakın çevresinde bir yerlere gidebilirsin, oradaki kültürü görsün diyoruz en azından buna göre plan yapılmalı.”* biçiminde ifade etmiştir.

Öğretmenlerden Ö13 ve Ö8 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasında öğretmenlere yönelik önerilerde öğretmenlerin kültürel miras eğitiminde aile katılımı uygulamalarına yönelik hizmet içi eğitime katılmalarının bir gereklilik olduğunu düşünmektedir. Ö8 buna yönelik görüşünü şöyle ifade etmiştir: *“Öğretmenin belli düzeyde alan bilgisinin olması gerektiğini düşünüyorum. Bunun için hizmet içi eğitim, seminer gibi eğitim verilebilir. Bütün kültürel mirası kavrayabilmiş olması gerektiğini düşünüyorum.”*

Öğretmenlerden Ö14 ise sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasında öğretmenlere yönelik önerilerde aile katılımına yönelik çeşitli uygulamalarla günümüz teknolojisinden yararlanılarak uygulamalarının daha etkili hale getirilebileceğini şöyle ifade etmiştir:

Aile katılımında program zenginleştirilerek teknoloji ile bağlantısı kurulabilir, farklı uygulamalar yapılabilir. Çünkü çocuklar teknolojiye anlıyorlar. Hem aileler için de iyi olur. Çocuğa ve aileye kültürel miras konusunda çok faydalı olacağını düşünüyorum. Kendi kültürünü, Türk kültürüne ait kültürel miras ve Anadolu'daki geçmiş yaşantılara ait kültürel mirasın özellikle tanıtılması gerektiğini düşünüyorum. Bunun yanında çocuğun yurt dışından ve dünyadan da haberdar olması da ancak teknoloji ile olacaktır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö13, Ö4 ve Ö2 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasında öğretmenlere yönelik önerilerde aile eğitimine vurgu yaparak ailelerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesinin önemine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerden Ö13 buna yönelik görüşünü şöyle ifade etmiştir: *“Aileler daha bilinçli hale getirilebilir. Okuldaki eğitimlerle bu olabilir. Aileler bilgilendirilir, konuyla ilgili onlara eğitim verilebilir. Aile bilinçli olduğunda uygulamalara katılma konusunda istekli olurlar ve katkı sağlarlar.”*

Sosyal bilgiler öğretmenlerinden Ö16, Ö2 ve Ö8 sosyal kültürel miras eğitiminde aile katılımı çalışmalarında okul-aile iş birliği ve iletişimini sağlamanın önemli olduğu görüşünü ortaya koymuştur. Öğretmenlerden Ö2 görüşünü *“Okul-aile-öğretmen sürekli irtibat iletişim halinde öğrencinin değerleri kazanması için en azından kültürel mirasa sahip olabilmesi için iletişimi koparmaması gerekir diye düşünüyorum.”* şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerden Ö16 ise kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasında okul yönetiminin etkinliklere destek vermesi gerektiğini *“İdarenin sizi desteklemesi gerekiyor. İdareniz de sizi desteklemiyorsa veya yapılacak etkinliklere devamlı karşı çıkıyor veya işte*

bununla ilgili size herhangi bir destek vermiyorsa onların yapılması da güçleşiyor.” şeklinde dile getirmiştir.

Öğretmenlerden Ö18 ve Ö6 sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasında planlama sürecinin iyi yapılması ve karar verme sürecine aile katılımının sağlanması gerektiğini dile getirmiştir. Ö18 ise buna yönelik görüşünü şöyle açıklamıştır:

Planlamaları yaparken ailelerle de ortak karar alabiliriz. Aileleri katıp neler yaparız, neler yapamayız? Onların görüşlerini alıp onlarla ortak plan hazırlamak daha doğru. Ailelerin işin içine katılması, planlamada yer alması, uygulamalarda daha istekli olmalarını sağlayacaktır. Yani okul aile iş birliği daha sıkı tutulmalı, aile karar verici olarak yer almalı ve aileden bu süreçte daha fazla yararlanılması sağlanmalıdır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Toplumlar kendi kültürlerini yeni kuşaklara eğitim aracılığıyla tanıtmaya, duyarlılık kazandırmaya ve bu yolla var olan kültürlerini koruyarak geleceğe taşımaya çalışmaktadır. Eğitim programının ana ilkeleri ve felsefesi göz önüne alındığında, kültürün yeni kuşaklara aktarılması işlevinin de özellikle sosyal bilgiler dersiyle gerçekleştirilmekte olduğu görülmektedir (Safran, 2011). Sosyal bilgiler dersinin temel amaçlarından biri kültürel mirasın yeni kuşaklara aktararak geleceğe taşınmasının sağlanmasıdır. Teknolojinin gelişmesi ve popüler kültürün yaygınlaşması çocukların kendi kültürlerini öğrenmelerini zorlaştırmakta ve nesiller arası etkileşimin azalmasına sebep olmaktadır (Stone ve Molyneaux, 1994). Çok erken yaşlarda kültür kavramıyla tanışan çocuklarda, güçlü bir sorumluluk ve koruma duygusu geliştirilerek kültürel ve toplumsal aidiyet duygusu aşılacak giderek daha önemli hale gelmektedir. Bu sebeple sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi gerçekleştirmenin önemi giderek artmaktadır (Haddad, 2014) Ailelerin, erken yaşlardan itibaren çocukların ilk öğretmenleri olduğu, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde ailelerden yararlanmanın önemli ve gerekli olduğu belirtilmektedir (Türe, 2022). Aile ve çocuk arasındaki karşılıklı etkileşimlerin aile katılımı ile sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminin yürütülmesi sürecinde önemli bir etkiye sahip olduğu ifade edilmektedir (Gubbins ve Otero, 2020). Nitekim sosyal bilgilerin felsefesi ve öğretim programının yapısı incelendiğinde aile, toplum, kültürel miras gibi konuların ele alındığı görülmekte ve sosyal bilgilere kültürel değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir misyon yüklenmektedir. Bu araştırmada öğretmenler sosyal bilgiler dersinin kültürel miras konularının aile katılımı ile işlenmesine en uygun ders olduğunu ve kültürel miras ile aileyi güçlü bir şekilde ilişkilendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitiminde ailenin önemli bir kaynak olduğunu düşünmektedirler. Bu bakımdan öğretmenler tarafından çocukların en yakın çevresini oluşturan ailelerin kültürel miras eğitime katılım sağlamanın çocukların empati, özgüven ve iletişim becerilerini geliştirerek ve kalıcı öğrenmelerini destekleyerek onların gelişmelerine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Alan yazında bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır. Araştırmalar benzer olarak sosyal bilgiler dersinin kültür ve hayatla birebir ilişkili doğaya sahip olduğu, kültür aktarımında bireylerin sosyal bilgiler dersi ile geçmişini öğrenerek bu yolla geleceğine yön verebildiğini ifade etmektedir (Taylor, 2004; Aslan ve Çulha, 2008; Sertkaya, 2010; Safran, 2011; Gürel ve Çetin, 2018). Nitekim en önemli kaynakları arasında aile olan sosyal bilgiler dersinde aile katılımının sağlanması gerekmektedir

(Türe ve Deveci, 2021). Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde aile katılımı çalışmalarının bir gereklilik olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasının çeşitli yararları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda kültürel miras eğitimine ailelerin katılmasının ailelerin kültürel mirasa ilişkin deneyimlerinden yararlanmaya olanak sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Nitekim Gross ve Grady (2002) tarafından yapılan çalışmada da ailelerin eğitim sürecinde bilgi ve deneyimlerini öğrencilerle paylaşmalarının bir ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır.

Araştırmada kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanmasının aile-öğrenci-öğretmen iletişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer biçimde aile katılımı ile ilgili yapılan birçok araştırma aile katılım uygulamalarının öğretmen ve aile arasında olumlu etkileşimler sağladığı yönündedir (Barge ve Loges, 2003; Çamlıbel Çakmak, 2010; Jeynes, 2005; Argon ve Kıyıcı, 2012; Berger ve Riojas Cortez, 2015; Bailey, 2007). Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanması ile ailenin öğrencilerle etkili bir iletişim ve etkileşim sürecine girdiklerini ve bunun da aile-öğrenci ilişkilerine olumlu bir şekilde yansıdığını düşünmektedirler. Alan yazında da benzer olarak aile katılımı çalışmalarının, ebeveynler ve çocuklar arasındaki olumlu iletişimi sağlayarak, ev, okul ve okul dışı ortamları bir öğrenme alanı haline getirdiği ifade edilmektedir (Hill ve Taylor, 2004; Dearing vd., 2006).

Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitimine aile katılımının sağlanmasının eğlenceli öğrenme ortamı oluşturacağını düşünmektedirler. Benzer olarak çeşitli araştırmalar ailelerin çocuklarının eğitim süreçlerine katılmasının ailelerin mutluluk duymalarını sağladığı sonucunu ortaya koymaktadır (Yıldırım ve Dönmez, 2008; Kılıç, 2010; Van Voorhis, 2011). Bu araştırmada öğretmenlerin aile katılımının kültürel mirasa yönelik kazanımlara ulaşmayı desteklediği ve kalıcı öğrenme gerçekleştirmesine katkı sağladığı görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında gerçekleştirilen çalışmalarda, aile katılım çalışmalarını çocuklara kazandırılması amaçlanan bilgi ve becerileri kalıcı olarak öğrenmesinde bir yol olarak görüldüğü sonucu, bu araştırmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir (Eliason ve Jenkins, 2003; Ömeroğlu vd., 2003). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamanın çocukların etkili öğrenmeler gerçekleştirmelerine katkı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Kuşkusuz çocukların ilk öğretmenleri olan ailelerin çocuklarının öğrenme sürecinde anahtar rolü bulunmaktadır (Selanik Ay ve Aydoğdu, 2016). Çocuklar aileleri ile okulda geçirdiklerinden daha uzun zaman geçirmektedirler. Bu nedenle ailelerin çocuklarının eğitim sürecine katılarak çocuklarının öğrenmelerini desteklemeleri öğrenmelerin etkililiği, pekiştirilmesi ve kalıcılığı açısından gerekli görülmektedir (Ünüvar, 2010).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımının sağlanmasının öğrencilerin öğretim sürecine aktif olarak katılmasını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konu ile ilgili benzer olarak Kılıç (2010) tarafından hayat bilgisi dersinde aile katılımının ele alındığı araştırmada öğretmenlerin, aile katılımı etkinlikleri sayesinde ailelerin ve öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine aktif olarak katılım sağladığı ve bu bağlamda ailelerin öğrencilerin öğrenme sürecini takip etme olanağına kavuştukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlanması ile öğrencilerin empati, iletişim ve özgüven gelişimini destekleyeceğini belirtmiştir. Akbaşı ve Diş (2019) tarafından yapılan araştırmada aile katılımının öğrencinin bütünsel olarak gelişimini destekleyen, öğrencilerin derse katılımını artıran, özgüven gelişimine olumlu katkı sağlayan, eğitim sürecinde çocukların keyif almasını sağlayan, empati ve yaratıcılık

becerilerinin gelişmesine olanak sağlayan sonuçları, yapılan bu araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşlerine göre, sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasının ailelere, aile-öğrenci ilişkilerini güçlenmesi, ailelerde kültürel mirasa ilişkin farkındalık oluşması, ailenin kültürel miras duyarlılığına katkı sağlaması biçiminde yararları olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Alanyazında benzer bir şekilde aile katılımı uygulamalarının ailelere çeşitli yararları olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Akkaya, 2007; Atakan, 2010; Kılıç, 2010; Altan, 2019; Türe ve Deveci, 2021). Aile katılımı ile ilgili yapılan çalışmalarda aile katılımı uygulamalarının ailelerin sosyal ve bireysel gelişimine katkı sağladığını belirten çalışmalar mevcuttur. Aile katılımı çalışmaları sayesinde ailelerin bireysel gelişimlerine önemli katkılar sunulabileceği vurgulanmıştır (Aslanargun, 2007; Hill ve Taylor, 2004).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre, kültürel miras eğitime aile katılımının sağlanması, öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgileri günlük yaşamlarına aktarmalarına katkı sağlamakta ve aile ile öğrencinin birlikte kaliteli zaman geçirmelerine olanak tanımaktadır. Göktaş (2015) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde, aile katılımı yoluyla çocuklara hem evde hem de okulda süreklilik gösteren bir öğrenme ortamı sunulabileceği belirtilmektedir. Alan yazında yer alan bu bulgular, yapılan araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmekte ve birbirini destekler niteliktedir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime aile katılımını sağlayarak okulda ve okul dışında çeşitli uygulamalar gerçekleştirdikleri ve çeşitli uygulama önerileri sundukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler en çok yararlandıkları uygulamaların geziler, sergiler, röportajlar ile ailenin sınıfa davet edilmesi şeklinde olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler ailelerin kültürel mirasa ilişkin deneyim ve bilgilerini paylaşımlarının sağlanması için okula kaynak kişi olarak davet edilebileceğini ve ailelerden bu süreçte yararlanılabileceğini vurgulamışlardır. Nitekim sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde öğrencide ilgi uyandırması ve kalıcı öğrenmelerin sağlanması için farklı yöntem tekniklerden yararlanılmasının bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Barge ve Loges, 2003; Dönmez ve Yeşilbursa, 2014). Bunun yanı sıra Morris (2005) sosyal bilgiler dersinde öğrenme öğretme süreçlerinin zenginleştirilmesine yönelik model önerisinde öğrencilerin tarihte yaşamış kişileri daha kalıcı bir şekilde öğrenmesi için kaynak kişilerden bilgi alma, gezi, aileden yardım alma gibi çeşitli etkinliklerin kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Benzer bir şekilde Ulusoy (2009) sosyal bilgiler dersinde kültürel miras unsurlarını ele alan çeşitli etkinliklerden yararlanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin okul dışında kültürel miras eğitime yönelik aile katılımı sağlanarak gezi etkinlikleri uygulamaları gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Mustak (2017) kültürel miras konusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini aldığı çalışmada kültürel miras eğitiminde öğretmenlerin en fazla önerdikleri tekniğin gezi gözlem yöntemi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kültürel mirasla ilgili gerçekleştirilen çalışmalarda alan ve müze gezisi gibi etkinliklerin çocukların kültürel miras farkındalıklarına olumlu yönde katkı sağlayacağı ortaya çıkarılmıştır (Yeşilbursa, 2011) Yapılan bu çalışmada da sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde aileden yararlanarak yapmış oldukları uygulamaların, kültürel miras eğitiminde gerçekleştirilen çalışmalardaki etkinliklerle benzer olduğu sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime yönelik aile katılımının sağlanmasında, aile ve çocukların evde birlikte yapabileceği ev ve proje ödevi verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bower ve Griffin (2011)

tarafından yapılan araştırmada benzer olarak aile katılımının çocukların anne ve babasıyla beraber ortak bir şekilde evde de yapabilecekleri uygulamaları içerdiği belirtilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitimine ailenin katılımı sağlayarak gerçekleştirdikleri uygulamalarda edebi türlerden yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Alan yazında yapılan araştırmalarda edebi ürünlerin öğrenme-öğretme sürecinde etkili bir şekilde kullanılması gerektiği ifade edilmektedir. Sosyal bilgiler dersinde edebi ürünlerin kullanımının çocuklarda bilişsel-duyuşsal davranışların kazandırılmasına katkı sağladığı, aynı zamanda sınıf ortamında öğrenme-öğretme sürecinin etkili hale getirilmesinde yararlı olduğu araştırmalarla ortaya çıkarılmıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002; Mertol, 2009; Oruç, 2009).

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitiminde aile katılımına yönelik okul dışında alan ve müze gezisi, evde öğrenme etkinlikleri, çevrimiçi etkinlikler, proje ödevleri, gibi etkinlikler gerçekleştirdikleri sonucu elde edilmiştir. Sosyal bilgiler dersi öğretim programının amaçlarının gerçekleştirilmesinde okul dışı öğrenme ortamları oldukça önemlidir. Balkar (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise öğretmen ve ailelerin birbirlerini daha iyi tanıyabilecekleri ortamların yaratılması için okul ile birlikte okul dışında da çeşitli sosyal etkinliklerin düzenlenmesinin eğitim sürecinde etkili olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Her iki çalışmada da okul dışı öğrenme ortamlarının hem öğrenci gelişimine hem de aile ve öğretmen ilişkilerine olumlu etkileri olduğu dikkat çekmektedir. Bu yönüyle çalışmaların bulguları birbirini destekler niteliktedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitimine aile katılımını sağlamaya yönelik sanal müze uygulamalarından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Eğitim sürecinde sanal müzeler etkili öğretim için uygun ve kalıcı öğrenme ortamları oluşturmakla birlikte bireylere çeşitli yararlar sağlamaktadır (Ustaoğlu, 2012; Aladağ vd., 2014; Peker, 2014; Turgut, 2015; Punako, 2018). Nitekim Türe, (2022) tarafından kültürel miras eğitimi kapsamında gerçekleştirilen sanal müze gezisi uygulamalarına yönelik öğretmen ve ailelerin görüş ve deneyimlerinin ortaya konulmasını amaçlayan çalışmada kültürel miras eğitiminde sanal müzelerden yararlanmanın çeşitli yararları olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalar, bu araştırmadaki öğretmenlerin kültürel miras eğitimine ailenin katılımını sağlayarak gerçekleştirdikleri uygulamalara ilişkin bulgular ile paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine aile katılımı sağlamada öğretmenlerin, ailelerin, öğrencilerin belirli görev ve sorumlulukları olduğu görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri aile katılımı etkinliklerine yönelik ailelerin öğretmen tarafından bilgilendirilmesinin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmada öğretmenlerin kültürel miras eğitimine ailenin katılımının sağlanmasında ailelere destek olma ve yönlendirmenin önemli olduğu yönünde görüş belirttikleri sonucu elde edilmiştir. Yapılan araştırmalar öğretim sürecinde anahtar role sahip olan öğretmenin, ailelerin çocuklarının eğitim sürecine nasıl katılacaklarına yönelik yönlendirme ve bilgi verme konusunda önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Aktaş Arnas, 2017; Şeker, 2009) Bu kapsamda öğretmenlerin aileleri eğitim sürecinde kendilerinden beklenen hususlar hakkında bilgilendirmesi ve bu konuda aileleri desteklemesi önemli görülmektedir. Yapılan bu araştırma bulguları ile benzer olarak aile katılımına yönelik aileler, öğretmenler ve okul yöneticilerinin görüşlerinin ortaya konulduğu araştırmalarda, yine paydaşların ailelere destek olmalarının ve yönlendirmelerinin önemli olduğu sonucuna varılmıştır (Bilaloğlu, 2014; Çağdaş vd., 2016; Durmuş 2016; Özcan ve Aydoğan, 2014).

Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasına yönelik, ailenin gereksinimlerinin belirlenmesinin ve aileye ilişkin bilgi edinilmesinin aile katılımı çalışmalarına katkı sağlayacağını vurgulamışlardır. Alan yazında da aile ve okul arasındaki iletişimin sağlanması ve aile ve çocukların özel durumlarının ve eğitimsel ihtiyaçlarının tespit edilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır (Akbaşlı ve Kavak, 2008; Garst ve McCawley, 2015; Stanley ve diğerleri, 2017; Hornby ve Blackwell, 2018). Bu doğrultuda, aile ile kurulacak iş birliğinde ihtiyaç ve beklentilere duyarlılığın, alanyazındaki yaklaşımlarda ortak bir vurgu olarak öne çıktığı dikkat çekmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenleri kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamada öğretim sürecinin etkili bir biçimde planlamasına vurgu yapmışlardır. Benzer olarak Çengelci (2012) tarafından yapılan araştırmada, çocuklarda kültürel miras bilincinin ve farkındalığının sağlanmasında sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminin sistematik ve planlı olarak gerçekleştirilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımının sağlanmasında aile, öğretmen ve öğrenciler ile birlikte okul yönetimini kapsayan diğer paydaşlara da çeşitli görev ve sorumluluklar düştüğü belirtilmiştir. Benzer olarak Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada yönetici ve öğretmenlerin ailelerin eğitime katılımının gerekli olduğu yönünde görüş belirttiği ve bütün paydaşlara belirli sorumluluklar düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi kapsamında aile katılımı ile gerçekleştirdiği uygulamalarda aileden, öğrenciden ve öğretim programından kaynaklı güçlükler yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime aile katılımı sağladıkları uygulamalarda güçlükler yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Alan yazında gerçekleştirilen araştırmalarda da bu araştırmada ulaşılan sonuçlara benzer olarak öğretmenlerin aile katılımı uygulamaları kapsamında karşılaştıkları en önemli güçlüğün ailelerin etkinliklere katılma konusunda isteksiz oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Aslanargun, 2007; Kılıç, 2010; Kurtuldu, 2010; Ogelman, 2014).

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin aile katılımında karşılaşılan güçlükleri okul yönetiminin olumsuz tutumu, iletişim sorunu, aile desteğinin sınırlı olması biçiminde belirttiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalarda benzer olarak eğitime ailelerin katılımı sağlamada; iletişim sorunu, yönetimin olumsuz tutumu, ailelerin yeterli bilgiye sahip olmaması ve iş birliği yapmaması şeklinde sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir (Finders ve Lewis, 1994; Flynn, 2007; Balkar, 2009; Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010; Özgan ve Aydın, 2010; Argon ve Kıyıcı, 2012; Ogelman, 2014; Aktaş Arnas, 2017).

Sosyal bilgiler öğretmenleri aile katılımı uygulamalarında okul dışında yapılacak etkinliklerde yasal izinlerin alınması süreçlerinin güçlük oluşturduğu ifade etmişlerdir. Benzer olarak daha önce yapılan araştırmalar okul dışı uygulamalarında izin süreçlerinin güçlük oluşturduğu sonucunu desteklemektedir (Çetin vd., 2010; Avcı ve Öner, 2015). Bunun yanı sıra öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda kültürel miras eğitime yönelik aile katılımı sağlama uygulamalarında parçalanmış ailelerin güçlüğe neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki araştırmalarda da öğretmenlerin, anne ve babası ayrılmış olan çocukların aile katılımı uygulamalarından olumsuz yönde etkilendiği ve aile katılımı çalışmalarında öğretmenlerin duyarlı davranmasının önemine dikkat çektiği görülmüştür (Akkaya, 2007; Argon ve Kıyıcı, 2012; Güler Yıldız, 2017; Türe ve Deveci, 2021). Bu doğrultuda aile katılımı kültürel

miras eğitimi uygulamalarında parçalanmış ailesi olan öğrencilere yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin duyarlı olmasının önemli olduğu ifade edilebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çoğu sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde aile katılımının sağlanmasına yönelik evde, okulda ve okul dışında yapılabilecek uygulama önerileri ile birlikte çeşitli öneriler sunmuşlardır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre, kültürel miras eğitime aile katılımının sağlanabilmesi için, öğretmenlerin ailelere çocuklarının eğitim sürecine nasıl katkı sunabilecekleri konusunda rehberlik etmeleri ve süreci destekleyici bir bakış açısıyla yaklaşmaları gerekmektedir. Nitekim daha önce yapılan araştırmalar ailelerinin çoğunun, çocuklarının eğitim öğretim sürecine katılma konusunda bilgi sahibi olmadıkları ve aile katılımının daha etkili olabilmesinin de aileye bilgi sağlayıcı eğitimlerle gerçekleştirilmesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır (Sadık ve Doğanay, 2008; Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010; Gülmez, 2014; Bilaloğlu ve Aktaş Arnas, 2019; Tabak, 2020). Ekinci (2019) ise araştırmasında aile katılımı çalışmalarında karşılaşılan güçlüklerin en aza indirilmesinde, ailelerin bilgilendirilmesine yönelik seminerler düzenlenerek, etkili iletişim ve iş birliği ile aile katımlı çeşitli etkinliklerin yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin; kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamaya yönelik okul-aile iş birliği sağlanmalı, aile eğitimleri düzenlenmeli, okul-aile iş birliği ve iletişimi sağlanmalı, etkinliklerin uygulanmasında esnek olunmalı şeklinde öneriler sundukları görülmüştür. Alan yazında yapılan araştırmalarda aile katılımına yönelik okul-aile iş birliği ve iletişimin sağlanması ve aileyi destekleyerek uygulanabilir etkinlikler yapılması gerektiği önerisi sunulmuştur (Gündoğdu, 2021) Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımının sağlanmasına yönelik alan ve müze gezileri, tiyatro, semineri atölye çalışmaları, çevrim içi etkinlikler, gibi çeşitli uygulamalar yapılabileceği sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenler; öğrenci ve ailelerin katılımına dayanan geziler, tiyatro gösterileri ve kermesler düzenlenebileceğine ilişkin öneriler sunarak ailelerin bu konudaki farkındalık düzeyinin artırılmasının gereklilik olarak görülmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Alan yazında da ailelerin eğitim sürecine katılacağı etkinliklerin organize edilmesi ve bunun sürekliliğinin sağlanması gerektiğine yönelik öneriler sunan çalışmalar da bulunmaktadır (Çalışkan, 2022; Tabak, 2020). Bunun yanı sıra kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanmasında teknolojinin kullanılmasının hem yaşanan döneme uyum sağlama hem de okul-aile iletişim etkinlikleri kapsamında sürecin kolaylaştırmaya katkı sağladığı için önerilmektedir (Hornby, 2011; Balcı ve Tezel Şahin, 2018). Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitiminde aile katılımı sağlamaya yönelik getirmiş oldukları önerilerin, alan yazınla benzerlik taşıdığı ifade edilebilir. Buradan hareketle araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar ile alan yazında aile katılımına yönelik gerçekleştirilen araştırmaların sonuçlarının birbirini desteklediği söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak oluşturulan sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamaya yönelik uygulamaların okul yöneticileri tarafından desteklenmesinin önemli olduğu ifade edilebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak sosyal bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras eğitime aile katılımı sağlamaya yönelik iş birliği yaparak etkinlikler düzenlemesi önerilebilir. Ayrıca kültürel miras eğitime aile katılımı sağlanması konusunda aileler ve sosyal bilgiler öğretmenleri bilgilendirilebilir. Araştırmaya yönelik sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminin aile katımlı gerçekleştirilmesi konusunda ailelerin ve öğrencilerin görüşlerinin alınabilmesine yönelik araştırmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir. Ayrıca sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımının sağlanmasının aile ve öğrencilerin beceri ve

değer gelişimine etkilerinin belirlenebilmesine yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir. Son olarak araştırma önerisi olarak sosyal bilgiler dersinde kültürel miras eğitime aile katılımının nasıl sağlanabileceğini ortaya koymak için eylem araştırması gerçekleştirilebileceği söylenebilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Ablak, S., Dikmenli, Y. ve Çetin, T. (2014). Üniversite öğrencilerinin Kırşehir'in tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik farkındalıkları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 171-186.
- Akbaşlı, S. ve Kavak, Y. (2008). Orta öğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Akbaşlı S. ve Diş O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile iş birliğinin okul ortamına yararları. *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613.
- Akkaya, M. (2007). Öğretmenlerin ve velilerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşleri. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Akpınar, M. ve Genç, İ. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültür kavramına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(1), 249-268.
- Aktaş Arnas, Y. (2017). Okul öncesi eğitimde aile katılımı. Y. Aktaş Arnas, (Ed.). *Aile eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı* içinde (s. 54-63). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Aladağ, E., Akkaya, D. ve Şensöz, G. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 199-217.
- Altan, S. (2019). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının ebeveynlerin yaşam boyu öğrenme becerilerine katkısı. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 80-95.
- Aslan, E. ve Çulha B. (2008). "Kimiz biz" Türkiye'deki ilköğretim okullarında "ulusal kimlik" ve "kültürel miras eğitimi". M. Safran ve D. Dilek (Ed.). *21. yüzyılda kimlik, vatandaşlık ve tarih eğitimi* içinde (s. 131-133). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Atakan, H. (2010). Okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Onsekiz Mart Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Atılkan, H. (2022). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin somut olmayan kültürel mirasa ilişkin görüşleri (Karabük il örneği). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Avcı, C. ve Öner, G. (2015). Tarihi mekânlar ile sosyal bilgiler öğretimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüş ve önerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 108-133.
- Avcı, M. ve Memişoğlu, H. (2016). Kültürel miras eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 104-124. <http://dx.doi.org/10.17051/10.2016.42123>. (Erişim tarihi: 16.07.2022)
- Avcı, C. (2015). *Turizm sosyolojisi genel ve yapısal yaklaşım*. (4. Baskı). Detay Yayıncılık.
- Azrak, S. ve Yalçınkaya, E. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimine ilişkin görüşleri (Denizli şehri örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1307-1320.
- Bailey, L. M. (2007). Integrated curriculum: What parents tell us about their children's experience. *Education Forum*, 64(3), 236-242.

- Balcı, A. ve Tezel Şahin, F. (2018). Öğretmen-aile iletişimde Whatsapp uygulamasının kullanımı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 749-776.
- Balkar, B. (2009). Okul aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105- 123.
- Ballı, M. (2022). Sosyal bilgiler dersi değer eğitimi etkinliklerinde aile katılımı: Öğretmen görüşleri ve uygulamaları. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Barge, J.K. ve Loges, E.W. (2003). Parent, student and teacher perceptions of parental involvement. *Journal Of Applied Communication Research*, 31(2), 140-163.
- Berger, E.H. ve Riojas Cortez, M. (2015). *Parents as partners in education: Families and schools working together*. Pearson.
- Bilaloğlu, R. (2014). Okul öncesi eğitimde aile katılımı etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar ve aile katılımı etkinliklerinin dil-matematik becerilerinin geliştirilmesine etkisi. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Bilaloğlu, R. ve Aktaş Arnas, Y. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823.
- Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Programı. (t.y.). *News from UNDP Türkiye*. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home.html> (Erişim tarihi: 18 Ağustos 2022)
- Biricik, Z. (2022). Yeni iletişim teknolojileri ile değişen çocukluk kültürü: Dijital çocukluk. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(Dijitalleşme), 108–124. <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1125228>
- Bower, H.A. & Griffin, D. (2011). Can the epstein model of parental involvement work in a high-minority, high-poverty elementary school? A case study. *Professional School Counseling*, 15(2), 77-87.
- Castro, M., Expósito-Casas, E., López-Martín, E., Lizasoain, L., Navarro-Asencio, E. & Gaviria, J.L. (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 14, 33-46.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün ve S.B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Çağdaş, A., Özel, E. ve Konca A.S. (2016). İlkokul başlangıcında velilerin aile katılım düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 891-908.
- Çalışkan, E.F. (2022). İlkokulda aile katılımı: Veliler ne düşünüyor? *Rumeli Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 328-347.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 1-17.
- Çankaya, E. (2006). Somut olmayan kültürel mirasın müzecilik bağlamında korunması. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 185-203.
- Çepni, O. ve Kılcan, B. (2019). Veliler açısından sosyal bilgiler dersi ne ifade ediyor? *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3247-3265.
- Çetin, T., Kuş, Z. ve Karatekin, K. (2010). Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin gezi- gözlem yöntemine ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 158- 180.

- Çıkar, İ. (2019). İlkokul ve ortaokul düzeyinde aile katılımının veli görüşleri doğrultusunda incelenmesi: Van ili örneği. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Çıkar, İ. ve Aslan, M. (2022). Çeşitli boyutlarıyla aile katılımı: Nitel bir çözümleme. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9, 32-52.
- Çiftçi, M. ve Bal, N.P. (2015). Ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 363-384.
- Çulha Özbaş, B. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kültürel miras eğitimi. M. Safran. (Ed.), *Sosyal bilgiler eğitimi içinde* (s.702- 718). Pegem Akademi.
- Dearing, E., Kreider, H., Simpkins, S. & Weiss, H.B. (2006). Family involvement in school and lowincome children's literacy: Longitudinal associations between and within families. *Journal of Educational Psychology*, 98(4), 653-664.
- Demir, Y. ve Şenyurt, S. (2022). Sosyal bilgiler dersinde veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin etkililiği. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(236), 3001-3030.
- Deveci, H. (2008). Learning from parents and learning with parents in social studies. *World Applied Science*, 3 (5), 715-724.
- Deveci, H. (2009). Hayat bilgisi öğretiminde aile katılımı. B. Tay (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi içinde* (ss. 3-35). Maya Akademi.
- Doğan, U.C. (2018). Ailenin katılım ve desteği ile ilkokul öğrencilerinin İngilizce dersi akademik başarıları arasındaki ilişkiler. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Dönmez, C. ve Yeşilbursa, C.C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online*, 13(2), 425-442.
- Durmuş, E. (2016). Ortaöğretim kurumlarında öğretmenlerin aile katılımıyla ilgili görüşlerinin incelenmesi: İstanbul-Sultanbeyli örneği. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Eliason, C. & Jenkins, L. (2003). *A practical guide early childhood curriculum*. New Jersey Colombus: Merrill Prentice Hall Upper Saddle River.
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 399-431.
- Ferguson, R. & Pye, E. (2004). Our students and ourselves: Approaching a course design. *Journal of Social Policy*, 33(2), 289-320.
- Finders, M. & Lewis, C. (1994). Why some parents don't come to school. *Educational Leadership*, 51(8), 50-54.
- Flynn, G.V. (2007). Increasing parental involvement in our schools: The need to overcome obstacles, promote critical behaviors, and provide teacher training. *Journal of College Teaching & Learning*, 4(2), 23-30.
- Garst, B.A. ve McCawley, P.F. (2015). Solving problems, ensuring relevance, and facilitating change: The evolution of needs assessment within cooperative extension. *Journal of Human Sciences and Extension*, 3(2), 26-47.
- Gimenez, J.E., Ruiz, R.M.A. & Listan, M.F. (2008). Primary and secondary teachers conceptions about heritage and heritage education: A comparative analysis. *Teacher and Teacher Education*, 24, 2095-2107.

- Göktaş, İ. (2015). Aile girişli sosyal beceri eğitimi programlarının tek başına ve birlikte 4-5 yaş arası sosyal gereksinimler ve anne-çocuk ilişkileri düzeyini incelemek. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 05.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Gross, D. & Grady, J. (2002). Group-based parent training for preventing mental health disorders in children. *Issues in Mental Health Nursing*, 23(4), 367-383.
- Gubbins, V. & Otero, G. (2020). Determinants of parental involvement in primary school: Evidence from Chile. *Educational Review*, 72(2), 137-156.
- Güler Yıldız, T. (2017). Ailenin tanımı, tarihsel gelişimi ve aile çeşitleri. T. Güler Yıldız, (Ed.). *Anne baba eğitimi* içinde (ss. 13-35). Pegem Akademi.
- Gülmez, H. (2014). Veli eğitimiyle desteklenmiş maddenin değişimi ünitesi öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adıyaman Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Gündoğdu, S. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde uyguladıkları aile katılım çalışmalarının incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(35), 1849-1874.
- Gürdoğan Bayır, Ö. ve Çengelci Köse, T. (2019). Kültürel miras ve korunmasına ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(4), 1827-1840.
- Gürel, D. ve Çetin, T. (2018). Sosyal bilgiler dersi ve kültür aktarımında edindiği rol üzerine bir inceleme. *AJELI-Anadolu Eğitimde Liderlik ve Öğretim Dergisi*, 6(2), 22-40.
- Gürkan, B. (2015). Sosyal bilgiler ders kitaplarının somut olmayan kültürel miras açısından incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 05.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Haddad, N.A. (2014). Heritage multimedia and children edutainment: assessment and recommendations. *Advances in Multimedia*, 2014, 1-14.
- Halaç, H.H. ve Demir, İ. (2017). Toplumsal hafızamız kültürel mirasımız. *Journal of International Social Research*, 10(52), 1141-1145.
- Hereduc, A. (2005). Heritage in the classroom: A practical manuel for teachers. Creative Education, 7(3). Retrieved August 13, 2022, from, <http://www.hereduc.net/hereduc/date>
- Hill, N.E. & Taylor, L.C. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement. *American Psychological Society*, 13(4), 161-164.
- Hornby G.ve Blackwell, L. (2018) Barriers to parental involvement in education: An update. *Educational Review*, 70(1), 109-119.
- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education*. Springer.
- Hovater, S.E. (2007). Developing cultural awareness: A grounded theory study of pre- service teachers' field experiences in Taiwan. [Unpublished PhD thesis]. University of Nebraska. Retrieved July 1, 2022, from, <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1013&context=cehdsdiss>
- İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB) (2014). Kültürel mirasın korunması. <https://www.ipkb.gov.tr/e-kutuphane-kategorisi/ismep-yayinlari/ismep-rehber-kitaplari/> adresinden 1.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Jančić, P. & Hus, V. (2018). Treatment of cultural heritage content in the subject social studies in primary school. *Creative Education*, 9(5), 702.
- Jeynes, W.H. (2005). A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement. *Urban Education*, 42(3), 237– 269.

- Kaçan, M. O., Dönmez, Z. ve Kimzan, İ. (2020). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Anne ve baba görüşleri. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 170-179.
- Kafesoğlu, İ. (2007). *Türk milli kültürü* (26. Baskı). Ötüken.
- Kafol, S. B., Dena, O. & Znidarsic, J. (2015). Opinion of the slovenian preschool teachers about arts and cultural education in Kindergarten. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 197, 1317-1325.
- Karakuş, C. (2017). Sosyal bilgiler öğretim programı somut olmayan kültürel miras kazanımlarında ilişkilendirmelerin yeri. *International Journal of Innovative Research in Education*, 4(1), 8-16.
- Kılıç, Z. (2010). İlköğretimde hayat bilgisi dersinde aile katılımı çalışmaları. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Kılınç, A.Ç., Çepni, O., Kılcan, B. ve Palaz, T. (2017). Öğretim üyelerinin görüşlerine göre Türkiye’de yeni kurulan üniversitelerin sorunları: Nitel bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2, 282-293.
- Kiper, P. (2004). Küreselleşme sürecinde kentlerimize giren yeni tüketim mekânları ve yitirilen kent kimlikleri. *Planlama*, 4, 14-18.
- Köroğlu, Ö., Yıldırım, H.U. ve Avcıkurt, C. (2018). Kültürel miras kavramına ilişkin algıların metaforanalizi yoluyla incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 98- 113.
- Kurtuldu, B.S. (2010). Okulöncesi eğitiminde okul aile ilişkilerinde yaşanan sorunların öğretmen ve veli görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 05.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Lee, S. & Bang, Y.S. (2011). Listening to teacher lore: The challenges and resources of Korean heritage language teachers. *Teaching and Teacher Education*, 27(2), 387- 394.
- Levy, S.A. (2016). Parents’, students’ and teachers’ beliefs about teaching heritage histories in public school history classrooms. *The Journal of Social Studies Research*, 40(1), 5-20.
- Maxwell, J.A. (2008). Designing a qualitative study. *The Sage Handbook of Applied Social Research Methods*, 2, 214-253.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/> adresinden 12.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2024). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. <https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/sosyal-bilgiler-dersi> adresinden 12.12.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Merriam, S.B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mertol, H. (2009). Sosyal bilgiler derslerinde çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanma (Mustafa Ruhi şirin örneği). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Morrison, G.S. (2003). *Fundamentals of early childhood education*. New Jersey: Ohio.
- Mustak, S. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihi kültürel miras eğitimine ilişkin görüşleri (Denizli şehri örneği). [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ömer Halisdemir Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 02.08.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Neuman, L.W. (2014). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches* (7. Baskı). Pearson Education Limited.
- Ogelman, H.G. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı çalışmaları: Denizli ili örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 259-284.

- Oruç, Ş. (2009). Sosyal bilgiler 6. sınıf ders kitaplarında edebi ürünler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(2), 9-24.
- Ömeroğlu, E. Yazıcı, Z. ve Dere, H. (2003). *Okul öncesi eğitim kurumlarında ebeveynin eğitime katılımı: Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar*. Morpa Kültür Yayınları.
- Özcan, Ç. ve Aydoğan, Y. (2014). Aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(202), 19-36.
- Özdemir, Y. (2019). Erken çocukluk eğitiminde, somut olmayan kültürel miras aktarımı: Aile katılım programının rolü (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *E-Journal Of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(30), 1169-1189.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). Sosyal bilgiler öğretiminde yazılı edebiyat ürünlerini ders aracı olarak kullanmanın duyuşsal davranış özelliklerini kazanmaya etkisi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(15), 173-182.
- Öztürk, H.M., Güngör, H. ve Ogelman, H.G. (2021). Okul öncesi dönemde kültürel miras eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: Denizli ili örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 175-203.
- Pehlivan, A. (2015). Açık ve örgün eğitim sosyal bilgiler ders kitapları ve öğretim programında somut olmayan kültürel miras öğelerinin incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Peker, N. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sanal müze kullanımı ve sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının sanal müze kullanımına yönelik tutumları. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Punako, R. (2018). Computer-supported collaborative learning using augmented and virtual reality in museum education. [Unpublished PhD thesis]. Southeastern University. Retrieved July 15, 2022, from, <https://www.proquest.com/docview/2087704237?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>
- Rejuso II, S.E. (2021). Barriers of parental involvement: Basis for a proposed action plan. *International Journal of Research in Engineering, Science and Management*, 4(9), 11-14.
- Sadık, F. ve Doğanay, A. (2008). Problem davranışlarla baş etme sürecinde öğretmen, öğrenci ve veli beklentileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 178, 24-43.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 1-19). Pegem Yayıncılık.
- Selanik Ay, T. ve Aydoğdu, B. (2016). Sınıf öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(23), 562-590.
- Selanik Ay, T. ve Kurtde Fidan, N. (2013). Öğretmen adaylarının “kültürel miras” kavramına ilişkin metaforları. *Türk Araştırmaları Dergisi*, 8(12), 1135-1152.
- Sertkaya, B.K. (2010). İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler dersi öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Sezer, İ. (2017). Kültürel mirasın turizm açısından değerlendirilmesi: Taşköprü ilçesi örneği. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 175-198.
- Srivastava, S. (2015). A study of awareness of cultural heritage among the teachers at university level. *Universal Journal of Educational Research*, 3(5), 336-344.

- Stanley, J.L., Vaterlaus, M., Tulane, S. & Beckert, T.E. (2017). A place for technology in parent education: An exploratory study of parent perceptions. *Marriage and Family Review*, 53(8), 811-825.
- Stone, P.G. & Molyneaux, B. (1994). *The presented past: Heritage, museums, and education*. Routledge.
- Stringer, E. T. (2008). *Action research in education* (2nd ed.). Pearson Education.
- Şeker, M. (2009). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Şimşek, H. ve Tanaydın, D. (2002). İlköğretimde veli katılımı: Öğretmen veli psikolojik danışman üçgeni. *İlköğretim Online*, 1(1), 12-16.
- Tabak, H. (2020). Eğitime aile katılımı: Sosyo-ekonomik özellikler etkiliyor mu? *Ondokuz Mayıs University Journal Of Education Faculty*, 39(1), 104-121.
- Taşdemir, M. (2018). Ortaokul altıncı sınıf sosyal bilgiler ders kitabı metinlerinin kültürel mirasa duyarlılık değeri açısından incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 01.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Taylor, K. (2004). Cultural heritage management: A possible role for charters and principles in Asia. *International Journal of Heritage Studies*, 10(5), 417-433.
- Temel, Z.F. (2001). Okul öncesi eğitime ana-babanın katılımı. *Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*. Ya-Pa Yayınları.
- Toran, M. ve Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor? *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 229-245.
- Tosun, T. ve Çalışkan, H. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğretmen adaylarının kültür ve miras öğrenme alanına ilişkin pedagojik alan bilgilerinin analizi. *Disiplinlerarası Eğitim Dergisi: Teori ve Uygulama*, 2(1), 1-22.
- Troncale, J.M. (2011). The role of family and community partnerships in social studies education: Practices of K-3 National Board Certified teachers. [Unpublished PhD thesis]. The University of Alabama. Retrieved June 1, 2022, from, <https://ir.ua.edu/items/c362db6e-f6a1-4252-840d-1fb3537d0f65>
- Turgut, G. (2015). Sosyal bilgiler dersinde bir eğitim aracı olarak sanal müzelerden yararlanma. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Türe, H. ve Deveci, H. (2021). Sosyal bilgiler dersinde aile katılımına dayalı etkinliklerden yararlanma: bir eylem araştırması. *Eğitim ve Bilim*, 46(205), 409- 452.
- Türk Dil Kurumu (2021). Büyük Türkçe sözlük. <https://www.tdk.gov.tr/> adresinden 10.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Türe, H. (2022). Kültürel miras eğitiminde aile katılımı: Öğretmen ve ailelerin sanal müze uygulamalarına ilişkin görüşleri. *IJOEEC, International Journal of Eurasian Education and Culture*. 7(18), 1689-1756.
- Ulusoy, K. (2009). Sosyal bilgiler dersi kültür ve miras öğrenme alanının işlenişinin 4. ve 5. sınıf öğrencileri tarafından değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 18. <http://akademikbakis.org/18/11sosyal.pdf> adresinden 20.05.2022 tarihinde erişilmiştir.

- Ustaoğlu, A. (2012). İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi Türk tarihinde yolculuk ünitesinde sanal müzelerin kullanımının öğrenci başarısına etkisi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 15.05.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerinin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 261- 272.
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Van Voorhis, F.L. (2011). Adding families to the homework equation: A longitudinal study of mathematics achievement. *Education and Urban Society*, 43 (39), 313- 338.
- Vural, D.E. ve Kocabaş, A. (2016). Okul öncesi eğitim ve aile katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59),1174-1185.
- Wilder, S. (2014). Effects of parental involvement on academic achievement: A metasyntesis. *Educational Review*, 66(3), 377-397.
- Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yalçinkaya, E. (2015). Pre-service teachers' views on intangible cultural heritage and its protection. *The Anthropologist*, 22(1), 64-72.
- Yeşilbursa, C.C. (2011). Sosyal bilgilerde miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden 02.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Yıldırım C.M. ve Dönmez B. (2008). Okul-aile iş birliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Social studies, which is taught in primary and secondary schools, is an important course that contributes to the transfer of cultural heritage to the future by providing students with knowledge, sensitivity and awareness about cultural heritage (Çulha Özbaş, 2009). In order for cultural heritage education in the social studies course to be effective, various in-school and out-of-school practices can be utilized. Family involvement practices can be utilized to transfer the subjects related to cultural heritage in the social studies course by providing permanent and meaningful learning and to reflect what students learn at school to their lives. In practices based on cooperation and interaction in the social studies course, it will be possible for both families and students to gain knowledge, awareness and sensitivity about cultural heritage. As a matter of fact, it is stated that family involvement in cultural heritage education in the social studies course has a positive effect on the development of families as well as students' internalization of cultural values and their awareness and sensitivity towards cultural heritage (Hill & Taylor, 2004). Social studies teachers, as the practitioners of the course, have an important role in providing family involvement in cultural heritage education in the social studies course. Social studies teachers' family involvement in cultural heritage education can contribute to the integration of what students learn at school with their lives and to the development of various values and skills by providing effective teaching.

The main aim of the study is to examine the views and experiences of social studies teachers regarding family involvement in cultural heritage education in social studies courses. Based on this aim, the questions sought to be answered in the research are as follows:

- What are social studies teachers' views on family involvement in cultural heritage education?
- What are the practices carried out by social studies teachers with family involvement within the scope of cultural heritage education in the social studies course?
- What are the difficulties encountered by social studies teachers in family involvement practices related to cultural heritage education in the social studies course?
- What are the opinions of social studies teachers about the roles and responsibilities of teachers and families in ensuring family participation in cultural heritage education?
- What are the suggestions of social studies teachers regarding the practices that can be carried out with family involvement within the scope of cultural heritage education in social studies course?

Method

In this study, which aims to reveal the views and experiences of social studies teachers on family involvement in cultural heritage education, a basic qualitative research design was adopted. In the study, the views of social studies teachers, who have an important role in cultural heritage education, on family involvement in cultural heritage education and their experiences in this regard were tried to be understood. Twenty social studies teachers with different professional experiences and working in different socioeconomic level schools participated in the study. In this context, semi-structured interviews were conducted with social studies teachers to collect data. The data obtained from the research were analyzed based on deductive analysis.

Findings

As a result of the analysis of the data obtained from the research, it was revealed that social studies teachers were of the opinion that family involvement in cultural heritage education in the social studies course provides various benefits. According to social studies teachers, family involvement in cultural heritage education contributes to students' reflection of what they have learned in their daily lives, active participation in the lesson, permanent learning, and development of various skills and values related to cultural heritage. In the study, it was revealed that family involvement in cultural heritage education helps families gain knowledge and awareness about cultural heritage and strengthen their communication with the teacher and their children. In the study, it was concluded that family involvement in cultural heritage education in the social studies course facilitates the teaching process of the teacher.

Social studies teachers stated that in order to ensure family involvement in cultural heritage education, they organized various activities such as organizing exhibitions at school, inviting families to school as resource persons, and out-of-school activities such as field trips, online activities, projects and homework assignments.

In the study, it was revealed that social studies teachers were of the opinion that families, teachers and students have various duties and responsibilities in providing family involvement in cultural heritage education. Teachers emphasized that families should voluntarily participate in activities, support teachers and students, and be conscious and sensitive in ensuring family involvement in cultural heritage education. As a result of the research, it was revealed that social studies teachers were of the opinion that teachers should make effective planning, making time for students and families, cooperate, and be open to development and innovations in providing family involvement in cultural heritage education.

The social studies teachers who participated in the research stated that they experienced difficulties in providing family involvement in cultural heritage education in the form of the negative attitude of the school administration, the lack of interest and reluctance of families to support the teacher, and the lack of fulfillment of students' responsibilities.

As a result of the research, social studies teachers suggested various practices for family involvement in cultural heritage education. In addition, social studies teachers suggested organizing in-service training activities, making use of technology, and being flexible in the implementation process of activities in terms of family involvement in cultural heritage education.

Conclusion and Discussion

One of the main objectives of the social studies course is to ensure that cultural heritage is transferred to new generations and carried into the future. It is stated that families are the first teachers of children from an early age and that it is important and necessary to benefit from families in cultural heritage education in social studies course (Türe, 2022). In this context, it can be said that family involvement activities are a necessity in cultural heritage education in social studies course.

According to the opinions of social studies teachers, it was concluded that family involvement in cultural heritage education in social studies courses has various benefits. Indeed, Gross and Grady (2002) emphasized that there is a need for families to share their knowledge and experiences with students during the education process.

Social studies teachers think that with family involvement in cultural heritage education, families enter into an effective communication and interaction process with students, which is reflected positively on family-student relationships. Similarly, in the literature, it is stated that family involvement activities provide positive communication between parents and children and turn home, school and out-of-school environments into a learning space (Hill & Taylor, 2004; Dearing, Kreider, Simpkins, & Weiss, 2006). In the studies conducted in the literature, the result that family involvement activities are seen as a way for students to learn the knowledge and skills aimed to be gained permanently is in parallel with the results of this study (Eliaison & Jenkins, 2003; Ömeroğlu et al., 2003).

Teachers stated that family participation in cultural heritage education would support students' empathy, communication and self-confidence development. In the study conducted by Akbaşlı and Diş (2019), the results that family involvement supports the holistic development of the student, increases students' participation in the lesson, contributes positively to the development of self-confidence, and enables the development of empathy skills overlap with the results of this study.

According to the opinions of social studies teachers, it was concluded that family involvement in cultural heritage education in the social studies course contributed to the acquisition of knowledge by families, strengthening family-student relationships, and raising awareness about cultural heritage in families. Similarly, there are studies in the literature that reveal that family involvement practices have various benefits for families (Akkaya, 2007; Atakan, 2010; Kılıç, 2010; Türe, 2018; Altan, 2019). In studies on family involvement, there are studies indicating that family involvement practices contribute to the social and individual development of families. It was emphasized that family involvement activities can make significant contributions to the individual development of families (Aslanargun, 2007; Hill & Taylor, 2004).

According to the opinions of social studies teachers, it was concluded that teachers should guide families with a supportive perspective in the family involvement process at the point of how families can participate in their children's education in providing family involvement in cultural heritage education. Based on the results obtained from the research, it can be suggested that social studies teachers should organize activities in cooperation with families to ensure family participation in cultural heritage education. In addition, research can be conducted to determine the effects of family involvement in cultural heritage education in the social studies course on the development of skills and values of families and students.

Contribution of researchers

This study was produced from the master's thesis completed by the first author under the supervision of the second author.

Statement of Conflict of Interest

The authors declare that they have no conflict of interest.